FONDS V
CULT
PART CIPATIE
MAGAZINE
FONDS VOOR CULTUURPARTICIPATIE
2012 IN BEELD
JIJ MAAKT HET MEE: VAN WILD IDEE TOT SUPERPROJECT
TALENTEN & HUN HELDEN
DIY: Braziliaans upcyclen
Interviews met Hedy d'Ancona, Robbert Dijkgraaf en Leonard Geluk
Ontwerpwedstrijd: accessoires maken
COLUMNS VAN HALINA REIJN EN JOHAN FRETZ
JONGEREN OVER IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED
OUDEREN EN TECHNIEK: STRP SENIOR
3 BEKENDE TWINTIGERS OVER KUNST EN CULTUUR

Colofon

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE
Peter van Beek, Anne Bonthuis, Kim Bos, Giovanni Campbell, Annick Driessen, Johan Fretz, Sarah Haaij, Eric de Haas, Ceciel Jacobs, Michelle Jacobs, Noah van Klaveren, Jan Jaap Knol, Noucky Koole, Jasmijn Masius, Halina Reijn, Madeleine Rood, Bea Ros, Julia Terlunen, Marijne Tesser, Elif Uzun, Stéphanie Versteeg en Neeltje de Vries.

REDACTIE
Giovanni Campbell, Sarah Haaij, Michelle Jacobs, Noah van Klaveren, Marijne Tesser en Elif Uzun.

HOOFD- EN EINDREDACTIE
Noah van Klaveren

COVERFOTO
Peter van Beek

FOTOGRAFIE
Peter van Beek, Noucky Koole, Stéphanie Versteeg en Neeltje de Vries

VORMGEVING
www.neeltje.nu

DRUKWERK
Drukkerij Snep BV, Eindhoven

Het doel van het Fonds voor Cultuurparticipatie is om zoveel mogelijk mensen in Nederland actief aan cultuur te laten deelnemen.

Inhoud

HET FONDS ONDER DE LOEP
Facts & figures ..... pagina 08
Uitwisselingsprogramma Duitsland - Nederland 2013 ..... pagina 28
Beleid 2013-2016 ..... pagina 44
Jij maakt het mee ..... pagina 72
Erfgoedvrijwilligers ..... pagina 78

INTERVIEWS
Cultuur en samenleving ..... pagina 30
Muziek in ieder kind. De hoofdrolspelers aan het woord ..... pagina 36
Eduard Bezembinder ..... pagina 64
Twintigers ..... pagina 69
Cultuur op straat ..... pagina 76
Liefhebbers ..... pagina 80

REPORTAGES
Dagboek van een mediafanaat ..... pagina 35
De Gouden C ..... pagina 46
Het beste van twee werelden ..... pagina 48
Talenten en hun helden ..... pagina 54
STRP Senior ..... pagina 62
Centra voor de Kunsten onder druk ..... pagina 66
Immaterieel cultureel erfgoed volgens jongeren ..... pagina 74

DOE-HET-ZELF
Braziliaans upcyclen & zoek stadsbeesten ..... pagina 60

BELEID EN PRAKTIJK
Kort cultureel ..... pagina 06
Pareltjes van projecten ..... pagina 17

COLUMNS
Halina Reijn ..... pagina 16
Johan Fretz ..... pagina 41

EN VERDER
Voorwoord door Jan Jaap Knol ..... pagina 05
Ontwerpwedstrijd voor accessoires ..... pagina 51
Volgende uitgave ..... pagina 83

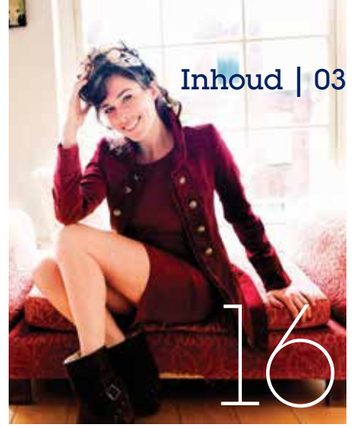

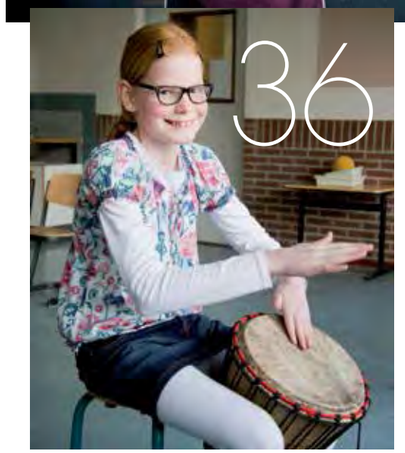

‘Cultuur mag er zijn’

Voorwoord

Cultuur is een eerste levensbehoefte. Dat klinkt hoogdravend en zwaar, maar het is een waarheid als een koe. Wie op YouTube filmpjes bekijkt van ‘The recycled orchestra’ twijfelt niet meer. Dit bijzondere orkest bestaat uit jongeren die opgroeien in een sloppenwijk in Paraguay. Al hun instrumenten zijn gemaakt van afval gevonden op de naburige vuilnisbelt. En daarmee maken ze de prachtigste muziek. Juist in zware omstandigheden biedt muziek hen perspectief. Kunst versterkt.

‘Kunst versterkt’ luidde daarom het motto van de conferentie die het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst op 15 mei 2013 organiseerden. Op deze bijeenkomst bevestigden allerlei voorbeelden hoe kunst ook in Nederland mensen perspectief biedt. Van een musical die daklozen maakten bij het Leger des Heils tot het festival STRP uit Eindhoven voor kunst en technologie dat de jarenlange ervaring van oud-werknemers van Daf en Philips verbindt met de nieuwste media. Van voetbalclub MVV die samenwerkt met de Nederlandse Dansdagen in Maastricht tot en met een vader en zoon uit Burgum die met steun van het gezamenlijke programma van het Oranje Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie Friese kinderen – net als hun leeftijdgenoten in Paraguay – vertrouwd maken met de kracht van muziek. Minister Jet Bussemaker heeft in diverse optredens de grote maatschappelijke waarde van kunst en cultuur onderstreept. Door kunst en cultuur geven mensen vorm aan hun identiteit en verbinden zij zich met elkaar. Luister naar enthousiaste koren of kijk naar dansende jongeren (of ouderen!) en de waarde van kunst en cultuur is onontkoombaar. Wellicht ligt daar ook de sleutel tot meer draagvlak voor cultuur: maak zichtbaar hoe belangrijk kunst en cultuur voor mensen is. Dat doen we in dit publiekverslag door niet alleen in woord, maar vooral ook in beeld een scala aan projecten te tonen die het afgelopen jaar mede dankzij het Fonds voor Cultuurparticipatie zijn gerealiseerd. Hedy d’Ancona, Robbert Dijkgraaf en Leonard Geluk geven in interviews hun visie op de relatie tussen cultuur en samenleving. Rode draad in de verhalen blijkt het belang van goed cultuuronderwijs. Het komende jaar geeft het Fonds juist daaraan topprioriteit. Samen met de provincies en grote steden investeren we met het programma ‘Cultuureducatie met kwaliteit’ in een sterkere positie van cultuur op de basisscholen. ‘Met kwaliteit’? Is dat niet opnieuw hoogdravend en zwaar? Nee. De filmpjes uit Paraguay laten zien dat cultuur meer is dan enkel ‘leuk’. Een eerste levensbehoefte inderdaad.

Jan Jaap Knol
Directeur Fonds voor Cultuurparticipatie

KORT CULTUREEL

Filmpjes over Het beste van twee werelden

Na ruim twee jaar heeft het programma Het beste van twee werelden veel moois opgeleverd. Dat werd niet alleen vastgelegd in een fotoboek maar ook in een aantal films. De AVRO maakte een serie documentaires voor Kunstuur. De projecten Young Art, Brass Muziekschool en circus Circaso kwamen aan bod. Daarnaast lanceerde het Fonds samen met communicatiebureau Headline in Amsterdam een drietal filmpjes over de samenwerking met amateurs onder de noemer Koken met amateurs, Dansen met amateurs en Spelen met amateurs.

'Zonder titel'

Samen met het Mondriaan Fonds en NAi Publishers publiceerde het Fonds 'Zonder titel', een boek over amateur en professional in de beeldende kunst. Vragen als: Wat is een amateur? Wat is een professional? En hoe beïnvloeden zij elkaar? komen daarin aan bod. Met bijdragen in de vorm van 20 essays van Lex ter Braak, Sacha Bronwasser, Dingeman Kuilman, Jorinde Seijdel en vele anderen willen de intitiatiefnemers het debat over deze kwesties op gang brengen.

Crea-Tip: *Prik willekeurig 10 woorden uit een krant of tijdschrift en schrijf daar een kort verhaal mee.*

Afronding Muziek telt!

Met een toekomstmanifestatie van Muziek telt! op 7 november is de campagne van het Fonds, Muziek Centrum Nederland en Kunstfactor afgerond maar ook direct een vervolg gefaciliteerd. **Orkest in de klas** neemt het stokje van **Muziek telt!** over. Via hun website blijft ook het materiaal van de campagne beschikbaar.

Eindconcert Kinderen Maken Muziek

Op 6 juni vond in de Heineken Music Hall het slotconcert plaats van Kinderen Maken Muziek. Uit het hele land kwamen kinderen met hun muziekinstrumenten. Ruim 3.000 kinderen brachten gezamenlijk de muziek en zang van een voor de gelegenheid geschreven sprookje ten gehore. Koningin Máxima die het programma bij haar 40e verjaardag heeft gelanceerd was samen met Koning Willem-Alexander en de prinsesjes eregast.

Crea-Tip: *Film vanaf het terras een scene die zich voor je ogen afspeelt en zet er muziek onder. Varieer met de muziek voor verschillende sferen.*

Filmpje over het Fonds

Soms zegt een filmpje meer dan tekst en beeld afzonderlijk. Daarom liet het Fonds een animatiefilmpje ontwikkelen om te laten zien waar het Fonds voor staat en waarvoor je kunt aanvragen. Het filmpje is te zien op de website van het Fonds.

Crea-Tip: *Verzamel stokjes, veertjes of blaadjes en schilder er met verf je eigen printjes op.*

Turkije

Het Turkije programma stond in 2012 in het teken van de viering van 400 jaar diplomatieke betrekkingen tussen Turkije en Nederland. Evenals de andere publieke cultuurfondsen heeft het Fonds een cultureel uitwisselingsprogramma opgesteld in ons geval op het gebied van jongerencultuur, urban arts en community arts. Zes Nederlandse culturele instellingen zijn geselecteerd die samen met hun Turkse partnerorganisatie een cultureel uitwis-selingsprogramma uitgevoerd hebben. De ervaringen met deze internationale samenwerking zijn vastgelegd in de brochure TR-NL2012 – grenzen verleggen. Op 15 november vond de afsluitende bijeenkomst plaats van dit programma, waarbij deelnemers aan de Turkije projecten en andere ervaringsdeskundigen ervaringen hebben gedeeld over wat internationale samenwerking succesvol maakt en wat de rol van het Fonds hierbij kan zijn.

Facts & Figures

Jaarlijks brengt het Fonds de resultaten waaraan het voorgaande jaar is gewerkt in beeld in dit publieksverslag. Naast interviews, achtergrondartikelen, columns en jaarlijks wisselende items, zijn de cijfers natuurlijk van groot belang. In de rubriek Facts & Figures presenteert het Fonds de belangrijkste informatie uit het jaarverslag. In 2012 lag de nadruk enerzijds op het afronden van de lopende beleidsperiode (2009 – 2012) en de betreffende subsidieregelingen en anderzijds op het voorbereiden van de nieuwe beleidsperiode (2013 – 2016) en het starten van nieuwe subsidieregelingen. Via www.cultuurparticipatie.nl zijn ook het gehele jaarverslag evenals diverse publicaties te downloaden.

vanaf 2012

Regeling cultuurparticipatie voor provincies en gemeenten 2009-2012

vanaf 31 mei

31 mei en 27 september zijn er landelijke conferenties georganiseerd. Daar werd ook het Jaarboek Actieve Cultuurparticipatie gepresenteerd. Het afstemmingsoverleg is vijf keer bij elkaar geweest en bespreekt de voortgang, monitoring en evaluatie van het huidige programma en het toekomstig beleid. Tot slot is de regeling met gemeenten en provincies geëvalueerd. Dit is verwerkt in het nieuwe beleid.

+REGELING projecten cultuurparticipatie

☐ 673 aanvragen
☑ 160 gehonoreerd

vanaf april

In april 2012 is een evaluatieonderzoek naar de Plusregeling, uitgevoerd door Bureau Art, afgerond.

Muziek in ieder kind

17 initiatieven werden uitgenodigd voor een aantal bijeenkomsten. ***De eerste*** *vond plaats op 8 maart en bestond uit twee masterclasses: één over alternatieve financieringsbronnen en sociaal maatschappelijk draagvlak* ***De tweed****e was de internationale conferentie van EAS (European Association of Music in schools) die van 19 t/m 22 april in Den Haag. Onderwerp was vakmanschap en ambacht in de muziekeducatie.* ***De derde*** *was op 28 juni in het Concertgebouw in Amsterdam. Aanleiding was een concert van het Simon Bolivar orkest uit Venezuela.*

8 maart

In overleg met het Concertgebouw mochten de kinderen die deelnemen aan de projecten Muziek in ieder Kind en Kinderen Maken Muziek die middag de generale repetitie van het orkest bijwonen met aansluitend een meet&greet met de musici. In het kader van flankerende activiteiten zijn in 2012 drie aanvragen ingediend. Van die subsidieaanvragen voor Muziek in ieder kind is één aanvraag gehonoreerd.

VISITATIE

april

Een visitatiecommissie samengesteld uit vijf adviseurs heeft alle projecten bezocht. Deze zijn bevraagd op de doelstellingen van de regeling en de effectiviteit van de door het Fonds georganiseerde flankerende activiteiten, zoals aanvullend onderzoek en de halfjaarlijkse bijeenkomsten. Het rapport van de commissie is in april 2013 opgeleverd.

Muziek telt!

Muziek telt! stond op de Culturele Onderwijs Beurs in Utrecht met drie **Muziek in ieder kind** initiatieven (Zangmakers, Muziekbus en Papageno) en verzorgde een presentatie met workshops van **Zing 'es, Zangmakers, Papageno, Prinses Christina Concours** en **De Muziekbus** met tips over hoe aan de slag te gaan met muziek in de klas.

Muziek telt!

Ook in het onderwijs

7 november

Muziek telt! organiseerde een toekomstmanifestatie in Amersfoort en bracht een competentieset uit met vaardigheden waarover een muziekdocent zou moeten beschikken. Muziek telt! heeft onderzoek laten doen naar de stand van zaken rond muziekeducatie in het primair onderwijs. Aandacht voor de publicatie is gevraagd middels een Loesje poster, die naar de directies van alle scholen verstuurd is.

Per 1 januari 2013 is de campagne Muziek telt! afgerond en het materiaal overgedragen aan Orkest in de klas (www.orkestindeklas.nl).

17 mei

Oranje Fonds

Koningin Máxima lanceerde bij gelegenheid van haar 40ste verjaardag een gemeenschappelijk plan van het Oranje Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie om meer kinderen in Nederland actief muziek te laten maken: het programma Kinderen maken muziek. Vanaf augustus 2011 zijn 31 initiatieven financieel ondersteund. Deze worden inhoudelijk begeleid.
www.kinderenmakenmuziek.nl

Kinderen Maken Muziek

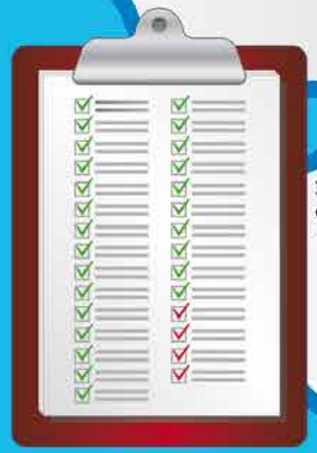

6 juni

Voortgang

Op 6 juni kwamen ruim 3400 kinderen in de Heineken Music Hall samen om met elkaar te spelen voor Koningin Máxima, Koning Willem-Alexander en hun kinderen. De Koningin maakte bekend dat het Oranjefonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie voornemens zijn in ieder geval nog drie jaar met het programma door te gaan. 29 projecten dienden plannen in voor een vervolg van de activiteiten in schooljaar 2012-2013. Hiervan zijn 25 plannen goedgekeurd en voor een tweede periode ondersteund.

maart

Het beste van twee werelden

In maart heeft het Fonds een minisymposium georganiseerd voor alle 19 projecten over monitoring & evaluatie.

Tussen september en november heeft het Fonds het programma Het beste van twee werelden laten evalueren door een visitatiecommissie.
De visitatiecommissie is ondersteund door een secretaris vanuit het Fonds.

Twee werelden één passie

In de publicatie Twee werelden, één passie. 19 projecten van 'Het beste van twee werelden' in beeld zijn de opbrengsten van Het beste van twee werelden in beeld gebracht. Fotograaf Peter van Beek heeft een fotorapportage gemaakt van alle projecten en ook zijn amateurdeelnemers geïnterviewd. De publicatie is verspreid onder de betrokken organisaties, professionele culturele instellingen en amateurinstellingen.

NOODZAAK OF LIEFHEBBERIJ?

Het Fonds heeft aan Headline Communication uit Amsterdam gevraagd drie filmpjes te maken waarin het onderwerp samenwerking tussen amateurs en professionals centraal staat. De filmpjes zijn in november 2012 gelanceerd op het symposium Noodzaak of liefhebberij? over samenwerking tussen amateurs en theaterprofessionals van Tryater in Leeuwarden.

Vrijwilligersregeling

Bij het Fonds voor Cultuurparticipatie zijn 18 van de in behandeling genomen aanvragen gehonoreerd en 32 niet. 1 aanvraag is ingetrokken na toekenning. De redenen voor het niet honoreren zijn deels gelegen in het gegeven dat ze in onvoldoende mate voldeden aan de criteria van de regeling en deels vanwege onvoldoende beschikbaar budget. Het Fonds zal de regeling in 2013 ombuigen naar "de kleine projecten regeling" als onderdeel van het nieuwe subsidieprogramma Versterking Actieve Cultuurparticipatie.

INTERNATIONAAL BELEID

central de cultura brasil & holanda / 2011 – 2012

Central de Cultura: culturele samenwerking tussen Nederland en Brazilië. Er zijn vier uitwisselingen gerealiseerd op het gebied van dans, graffiti kunst, woordkunst en percussiemuziek. De resultaten zijn ook terug te vinden op ***www.centraldecultura.nl.***

13/14 sept.

2013-2016 internationaal beleid gericht op de buurlanden

Het Fonds wil zich meer richten op buurlanden Duitsland, Vlaanderen en Engeland. In 2012 zijn contacten gelegd met het Duitse Fonds Soziokultur om de mogelijkheden voor grensoverschrijdende samenwerking te verkennen. Beide fondsen willen graag samenwerking en uitwisseling tussen culturele instellingen op het gebied van podiumkunsten en nieuwe media voor en door jongeren faciliteren. In samenwerking met Kunstfactor werd een expertmeeting georganiseerd met de artistieke leiders van 20 culturele organisaties uit beide landen.

Communicatie

Het aantal Facebooklikes is verdubbeld tot bijna 600.
Het aantal Twittervolgers is opgelopen tot ruim 3000.
De nieuwsbrief wordt door bijna 3900 mensen ontvangen.
Ook een Turkije nieuwsbrief is verstuurd naar bijna 70 leden. In juni organiseerde het Fonds voor het eerst de Participatiepicknick voor relaties van het Fonds.
Daar werd ook voor het eerst de gouden C uitgereikt voor het project dat je mee móet maken.

Voorbereiding Cultuurplanperiode 2013-2016: Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit

Eén van de programma's in het nieuwe beleidsplan van het Fonds is Cultuureducatie met kwaliteit, gericht op het versterken van de kwaliteit van het cultuuronderwijs voor kinderen in de basisschoolleeftijd. De matchingsregeling is in augustus 2012 gepubliceerd. In totaal zijn 54 aanvragen ingediend door culturele instellingen op voorspraak van een gemeente of provincie. Op 1 maart 2013 is de uitslag bekend gemaakt, negatief beoordeelde aanvragen zijn in de gelegenheid gesteld te herkansen.

1 maart

DE REGELING TALENTONTWIKKELING & MANIFESTATIES

Er werden 54 aanvragen ingediend, waarvan 44 voor het onderdeel talentontwikkeling en 10 voor het onderdeel manifestaties. In totaal is er voor een bedrag van € 16.885.910 subsidie aangevraagd. Er zijn 31 aanvragen voor talentontwikkeling en 10 voor het onderdeel manifestaties in behandeling genomen en voorgelegd aan de adviescommissie. Deze heeft geadviseerd om 13 instellingen te honoreren voor het onderdeel talentontwikkeling en 5 instellingen voor manifestaties. Het betreft de volgende instellingen:

TALENTONTWIKKELING

Kunstbende, Amsterdam	€ 1.000.000,-
Prinses Christina Concours, Den Haag	€ 335.000,-
JeugdOrkest Nederland, Hengelo	€ 349.500,-
De Grote Prijs van Nederland, Amsterdam	€ 160.000,-
NJO, Apeldoorn	€ 840.500,-
PopSport, Nijmegen	€ 280.000,-
Vocaal Talent Nederland, Utrecht	€ 200.000,-
DOX, Utrecht	€ 640.000,-
Ricciotti Ensemble, Amsterdam	€ 340.000,-
Spin Off, Amsterdam	€ 125.000,-
Epitome Entertainment, Rotterdam	€ 200.000,-
Don't Hit Mama, Amsterdam	€ 300.000,-
Solid Ground, Amsterdam	€ 200.000,-

MANIFESTATIES

WMC Kerkrade, Kerkrade	€ 400.000,-
Rotterdams Wijktheater, Rotterdam	€ 200.000,-
Theaterschip, Deventer	€ 180.000,-
Euro+ Songfestival, Amsterdam	€ 125.000,-
Holland Dance Festival, Den Haag	€ 125.000,-

Met het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst is een werkgroep ingesteld en zijn afspraken gemaakt over flankerende activiteiten die zowel gericht kunnen zijn op de gehonoreerde instellingen als op de sector amateurkunst en het kunstvakonderwijs.

per 2013

PROGRAMMA **VERSTERKING ACTIEVE CULTUURPARTICIPATIE**

Deze regeling zal begin 2013 inwerking treden. De voorbereidingen van het programma zijn gestart. Gericht op drie deelonderwerpen:
***A.** De versterking van actieve cultuurparticipatie onder de doelgroep ouderen;*
***B.** Versterking van de organisatiestructuur en vernieuwing van het aanbod van actieve cultuurparticipatie in de vrije tijd;*
***C.** Het levend houden van immaterieel erfgoed.*

juli
april

HOE

WAAROM

WAAR

WAT

JIJ maakt het mee!

Met een pilot Jij maakt het mee is onderzocht hoe het Fonds zijn ambitie kan concretiseren om dicht bij de samenleving te staan en de interactie te intensiveren. Het Fonds wil ruimte geven aan ideeën vanuit het publiek en het publiek betrekken bij de werkzaamheden van het Fonds. Dit is geconcretiseerd in een online interactief platform in samenspraak met een testgroep bestaande uit aanvragers, publiek en Fondsadviseurs onder begeleiding van externe deskundige Aske Hopman. Medio oktober is dit platform als pilotversie open gesteld. Vier maanden lang is onderzocht hoe en op welke wijze dit instrument aansluit bij de ambities van het Fonds en hoe dit ingezet kan worden. Aanvragen en de feedback van de Fondsmedewerkers zijn openbaar. Ook het publiek kan zich hierover uitspreken.

denk mee → beslis mee → maak mee

Commissies

De externe adviescommissies voor de Plusregeling Cultuurparticipatie bestonden uit de volgende adviseurs:

de heer B. Azman, C.F.M. Balemans, M.A.W. Gerding, E. Heijnen, A. Nijhuis, F. Petter (vz), A. van Schie (vz) en P. de Vries

mevrouw A.H. de Boer, J. Kingma, I. Koppejan, A.H. Land, L.M.B Musterd (vz), M. Over, E. Schneider, V. Serao, C.W.M. Serkei, G. Shabi, M. Smolic en N. Timmermans

Raad van Toezicht in 2012
Mevrouw J.L.M. Baartmans-van den Boogaart, H. Bounjouh Tot 19 maart 2012, C.S. Bunnik (vice-vz) Tot 1 september 2012 en H. Hafkamp. De heer J.L. Sebel, F.J. Paas (vz) en A. Visser Tot 5 juli 2012

Adviescommissie talentontwikkeling & manifestaties

- Suzanne Leclaire-Noteborn (voorzitter, eerder voorzitter van de commissie Meerjarigen)
- Jeannette Smit (eerder lid van de commissie Meerjarigen)
- Ariette Kasbergen (eerder lid van de commissie Meerjarigen)
- Paul de Vries (ook lid van de Pluscommissie)
- Gudrun Beckmann (ook lid van de adviescommissie voor Het Beste van Twee Werelden)
- Galit Shabi (ook lid van de Pluscommissie)

De commissie voor de regeling **Muziek in ieder kind** bestond uit: mevrouw M.A.M. Barth (vz) en M.M. Wobma-Helmich de heer J. Bosma, M. Jager en C.J.S.M. Thissen

goheel 2013

De commissie Het beste van twee werelden bestond uit:
mevrouw C. Delsing en C.W.M. Serkei
de heer J.A. Brandenbarg (vz), J. Konijn en P. de Vries

De adviescommissie van de meerjarig gesubsidieerde instellingen
de heer C. Hageman
mevrouw A. Kasbergen, L. Musterd, S. Leclaire-Noteborn (vz) en J.E. Smit

Monitoring van de huidige subsidierelaties vond plaats door activiteiten te bezoeken en halverwege de subsidieperiode een zogenaamd tussenbalans-gesprek te voeren met de meerarige instellingen.

DE EXTERNE BEZWAARSCHRIFTENCOMMISSIE BESTOND UIT DE VOLGENDE PERSONEN:
mevrouw G.H.S. van Driem en I.C. van der Vlies (vz) de heer G.L.C.M. de Kok, M. Lammers, L.J. Lyklema en A.J.G. Reinders en F. Wisman

In 2012 is 25 maal bezwaar aangetekend tegen een door het bestuur van het Fonds genomen besluit. Van de ingediende bezwaren zijn er uiteindelijk vier gegrond verklaard, één deels gegrond verklaard, zijn vijf bezwaren ingetrokken, tien ongegrond verklaard, één niet ontvankelijk verklaard. Vier bezwaren lopen nog.

Het aantal commissievergaderingen dat in 2012 heeft plaatsgevonden, is als volgt:

Muziek in ieder kind schriftelijke raadpleging 1 / Het beste van twee werelden 2 / Plus extern 16 / Plus intern 14 / Vrijwilligersregeling 3 / Kosmopolis 1 / TOM 4 / Advies Bezwarencommissie 6

Totaal 47

MEDEWERKERS:

Esther van Beek administrateur | **Giovanni Campbell** stafmedewerker | **Sarah Haaij** communicatie-medewerker | **Anita Hazeu** bureaumedewerker | **Tynke Hiemstra** secretaris | **Toon Hoefnagels** bureaumedewerker / applicatiebeheerder | **Michelle Jacobs** stafmedewerker | **Christina Jeliazkova** bureaumedewerker Tot 1 september 2012 | **Toon Kets** secretaris | **Jan Jaap Knol** directeur | **Noah van Klaveren** communicatieadviseur | **Josephine Lemmens** secretaris | **Marca Meijer** management-secretaresse | **Gabbi Mesters** jurist | **Nelleke Overgaauw** bureaumedewerker | **Erwin Pater** controller | **Josien Paulides** directiesecretaris | **Chrit van Rensen** adjunct-directeur | **Melissa Khodadadi** receptionist Tot 15 oktober 2012 | **Linda Schrik** bureaumedewerker | **Emma van der Sluijs** bureau-medewerker | **Ruth Slob** stafmedewerker | **Marie-Louise Smolenaars** secretaris | **Julia Terlunen** stafmedewerker | **Marijne Tesser** communicatiemedewerker en stafmedewerker | **Elif Uzun** communicatiemedewerker en stafmedewerker | **Willemijn in 't Veld** secretaris | **Gepke van der Velde** stafmedewerker Tot 1 juli 2012 | **Hanneke Wiersma** secretaris | **Femie Willems** secretaris

Halina Reijn (1975) is actrice en schrijfster. Ze is verbonden aan Toneelgroep Amsterdam. In 2005 publiceert Halina haar debuutroman Prinsesje Nooitgenoeg. Zowel in het theater, als op televisie en het filmdoek is ze te zien in succesvolle producties als Het Temmen van de Feeks, La Voix Humaine, Zwartboek, De Prins en het Meisje (Gouden Kalf) en Valkyrie. Halina schrijft columns voor JAN, Uitkrant en het Vlaamse DM Magazine en is wekelijks op televisie te zien in de Avro-serie Charlie.

Spijkers en ziel

Als kleuter droomde ik ervan opgehaald te worden door een speciaal samengesteld team van mensen met pakken en stropdassen aan, dat aan mijn verdwaasde hippie ouders zou mededelen dat ik een uitzonderlijk acteertalent had en was uitverkoren om naar een Harry Potter-achtige school te gaan om mij klaar te stomen voor de praktijk. Terwijl mijn ouders geitenwollen sokken breiden, kunst maakten en mij vooral kind wilden laten zijn, droomde ik er in stilte van keihard gedrild te worden op een kleutertoneelacademie. Zoals balletmeisjes dat al vanaf hun zesde mochten op aparte zeer competitieve scholen: helemaal ingericht om zo vroeg mogelijk zo veel mogelijk te leren. Ik smulde van speelfilms over kostscholen in Engeland waar iedereen een uniform moest dragen en alleen in de vakanties naar huis ging om hun ouders te bezoeken. Ik hunkerde naar uitdaging, ik hongerde naar lastige opdrachten, geniale leraren en wilde het liefst meteen aan het werk.

Gelukkig was er in Groningen een unieke jeugdtheateropleiding die werd geleid door Josja Hamann. Na een zware auditie werd je al dan niet toegelaten en kreeg je op zeer professionele wijze les van mensen uit het vak. Er was veel kritiek op Josja. De kinderen zouden te hard worden aangepakt en te veel uren doorbrengen op de jeugdopleiding, maar voor mij was het een redding. Als ik niet vanaf mijn negende had mogen spelen op een hoog niveau was ik denk ik ontploft van frustratie en in een depressie beland. Om de gewone school te kunnen combineren met mijn toneelactiviteiten leefde ik zeer gedisciplineerd. Het was voor mij fantastisch geweest als ik op een lagere en middelbare school had gezeten waar rekening was gehouden met mijn hoofddoel: actrice worden.

In een tijd waarin cultuur een vies woord is geworden, is het van levensbelang onze uitzonderlijke talenten te blijven ontdekken, stimuleren en op te leiden. In mijn optiek zijn er veel te veel HBO kunstopleidingen die mensen opleiden om werkeloos en ongelukkig te worden. De sleutel is om het zeer beperkte aantal toptalenten dat ons land kent op te sporen en vervolgens de nodige middelen ter beschikking te stellen om deze mensen in staat te stellen topartiesten te worden. De absurde hoeveelheid geld die nu naar een te grote hoeveelheid hbo- en zelfs mbo-opleidingen gaat die mensen zogenaamd opleiden tot acteur is stuitend en overbodig. De arbeidsmarkt heeft ieder jaar maar een paar nieuwe acteurs nodig. Het is een lastige branche waarover massa's mensen zeer irreële romantische Efteling ideeën hebben maar waar je in werkelijkheid alleen in kan functioneren als je geboren bent met een enorme aanleg. Als hobby, of toeschouwer, is het theater magisch, meeslepend, geestig en ontroerend maar als vak is het loodzwaar en razend moeilijk.

Het Harry Potter-team is mij nooit komen halen maar ik heb mijn weg gevonden en ben al mijn leraren en raadgevers zeer dankbaar. Maar een pretpark is het niet. Het is een ambacht waarin je elke dag je eigen emoties, lichaam, hart en ziel moet aanwenden als ware het hamers en spijkers waar je je beroep mee uitoefent.

Halina Reijn

PARELTJES VAN PROJECTEN

Van community arts tot vertelfestivals en van filmprojecten tot theaterworkshops, jaarlijks ondersteunt het Fonds honderden projecten in uiteenlopende disciplines over het hele land. Allemaal even waardevol, zeker voor de deelnemers die er én veel plezier aan beleven én hun creativiteit een stap verder brengen. Voor deze Pareltjes van Projecten selecteerden we weer enkele wel heel bijzondere.

DURF TE **DROMEN**

SUBSIDIE 10.297 EURO

Aruba heeft geen filmacademie of toneelschool. Toch zijn er tal van jonge Arubanen die dromen van een carrière in de film- en televisiewereld, zowel voor als achter de camera. Met het Durf te dromen-project wil het Audiovisual Institute of Aruba jongeren helpen deze droom voor één keer te verwezenlijken door ze hun eigen speelfilm te laten maken.

In 2010 richtte filmmaker Juan Fransisco Pardo het Audiovisual Institute of Aruba (AVI) op om het Arubaanse cultuurgoed en in het bijzonder het Papiamento levend te houden door audiovisuele producties te maken in het Papiamento met Aruba als arena. Om aanstormend talent en professionals te supporten zich hierin te specialiseren organiseert AVI diverse workshops op het gebied van film maken, scenario schrijven en tv-producties. Resultaten van de workshops en internationale kunstfilms worden vertoond op speciaal georganiseerde filmavonden om een breed publiek met het werk van de deelnemers kennis te laten maken.

Met het Durf te dromen-project, Tribi Soña in het Papiamento, spitst AVI haar workshops toe op alle segmenten van het film maken. AVI heeft hiertoe drie categorieën ontwikkeld. De workshop filmproductie bevat zowel theorie als praktijk en individuele coaching. Denk hierbij aan scenario schrijven, regie en het werken met een productieploeg. Iedere deelnemer zet opgedane kennis om in een eigen korte film. In de workshop muziekproductie leren de cursisten arrangementen schrijven en maken zij kennis met diverse software om muziek te ontwikkelen. Eindopdracht is het componeren van een eigen muziekstuk. In de workshop camera acteren krijgen de deelnemers de basisbeginselen van het acteren voor de camera aangeleerd. Deze cursus bevat ook onderdelen als zingen en dansen. De workshops staan onder leiding van professionals uit het internationale werkveld. Dit geeft de deelnemers de kans kennis te maken met hun voorland en hun netwerk op te zetten of uit te breiden. AVI richt zich voor dit project specifiek op jongeren tussen de vijftien en vijfentwintig jaar, aangezien zij de generatie zijn die het cultureel erfgoed van Aruba zullen doorgeven aan de volgende generatie.

De professionals worden op hun beurt gestimuleerd zichzelf te vernieuwen door met de amateurs samen te werken.

Na deze workshops, die ongeveer twee maanden duren, starten de deelnemers gezamenlijk met het maken van een heuse speelfilm. De bedoeling hierbij is dat de meest getalenteerde deelnemers van de acteerworkshop een rol voor hun rekening nemen. De overige rollen worden vertolkt door jonge professionele acteurs. De titel van de film is Liefde voor muziek, Amor di Cantica in het Papiamento. Dit is een verwijzing naar een lied van Padu del Caribe. Deze Arubaanse volksheld is van onschatbare waarde voor de Arubaanse cultuur, aangezien hij al zijn liedjes in het Papiamento zingt. Padu del Caribe zal ook de songs in de film voor zijn rekening nemen.
Met het Durf te dromen-project wil AVI een multidisciplinair platform creëren tussen amateurs en professionals. De professionals bieden de amateurs een gedegen leerschool, wat hun de kans geeft zichzelf te ontplooien en hun talent te ontwikkelen. De professionals worden op hun beurt gestimuleerd zichzelf te vernieuwen door met de amateurs samen te werken. Daarnaast heeft het project als doel het Papiamento als onderdeel van het Arubaans cultureel erfgoed in ere te houden. Tenslotte wil AVI jongeren stimuleren creatief bezig te zijn. Het beoefenen van een kunstvorm dient hierbij als uitlaatklep en bewerkstelligt zodoende een positief zelfbeeld.

DANNY MARTINEZ
‘Ik doe mee om de basisprincipes van het film maken onder de knie te krijgen. Lijkt me heel leerzaam.’

JOSHUA GEERMAN
‘Ik hoop te leren hoe ik een goed scenario schrijf.’

SHARDEE MARTIN
‘Ik verwacht met deze workshops meer ervaring te krijgen op het gebied van acteren en zingen. Daar ligt mijn passie.’

SIDNEY SIMOONS
‘Ik wil in de toekomst zanger worden. Het lijkt me dus fantastisch om te leren hoe ik mijn eigen liedjes kan schrijven en maken.’

DANS OP DE **CRUYFF COURTS**

SUBSIDIE 12.000 EURO

De Nederlandse Dansdagen presenteert ieder jaar in Maastricht de state of the art van dans in al haar facetten en van alle niveaus: van klassiek tot urban en van aanstormend talent tot gerenommeerde dansers en choreografen. Behalve een weekend vol voorstellingen, debatten, workshops, exposities en masterclasses organiseert de stichting ook de zogenaamde Dansdagen Specials om nieuwe presentatievormen te ontwikkelen buiten het theater en zodoende bij nog meer mensen belangstelling te wekken voor deze kunstvorm. Eén van deze projecten is Dans op de Cruyff Courts.

Iedere stad heeft wel een paar vergane voetbalveldjes die in de verdrukking zijn gekomen door stadsuitbreiding en daarmee hun functie hebben verloren. In de Maastrichtse wijken Pottenberg en Wyckerpoort zijn deze sportvelden ook te vinden. Spelers uit het eerste elftal van voetbalvereniging MVV Maastricht zijn hier regelmatig te vinden. Zo creëren zij een laagdrempelig trefpunt voor kinderen en jongeren die van voetballen en bewegen in het algemeen houden. Voor het Dans op de Cruyff Courts-project voegt het dansgezelschap van choreograaf Erik Kaiel zich bij hen en worden dans en voetbal met elkaar verweven in de hoop nieuwe dansvormen te scheppen.

Het project start met workshops onder leiding van Kaiel voor kinderen van groep zeven en acht. In de gymzalen en op de schoolpleinen van diverse basisscholen in de betreffende wijken maken de kinderen kennis met de beginselen van dans als rennen, draaien en springen. De Nederlandse Dansdagen werkt voor de organisatie van deze workshops samen met kunstencentrum Kumulus, cultuureducatiecentrum Kaleidoscoop en wijkprojectenorganisatie Traject. In het tweede deel van het project is Kaiel samen met zijn mededansers twee keer per week op de Cruyff Courts te vinden waar zij met het eerste elftal van voetbalvereniging MVV Maastricht een nieuwe dansvorm trachten te ontwikkelen door beweging, dans en spel te laten samen smelten.

Tijdens de danssessies hebben de profvoetballers, de professionele dansers en de deelnemende kinderen gelijkwaardige posities. Dit bevordert het sociale aspect van dans en talentontwikkeling onder de kinderen.

Kinderen en jongeren uit de buurt worden uitgenodigd mee te dansen. Er wordt geen choreografie aangeleerd. Er gelden alleen bepaalde spelregels waarbinnen ter plekke geïmproviseerd en gecomponeerd wordt. Dit maakt in- en uitstappen laagdrempelig, zeker ook omdat deelname gratis is. Bovendien bevinden de sportvelden zich midden in de wijk, waardoor een breed publiek kan worden bereikt.

Zo worden ook kinderen en jongeren bereikt die normaal gesproken niet snel met dans in aanraking komen. Tijdens de danssessies hebben de profvoetballers, de professionele dansers en de deelnemende kinderen gelijkwaardige posities. Dit bevordert het sociale aspect van dans en talentontwikkeling onder de kinderen. Het project wordt afgesloten met een bezoek van scouts van zowel MVV Maastricht als stichting Kumulus. Zij bieden de meest getalenteerde kinderen de kans een week lang lessen te volgen bij Kumulus en mee te trainen bij MVV Maastricht. Tijdens de Nederlandse Dansdagen deelt Erik Kaiel zijn bevindingen met collega's uit het dansvak om de nieuwe vorm te verankeren in de danswereld.

Voor de Nederlandse Dansdagen en MVV Maastricht is dit project een proeftuin om nieuwe methodes te ontwikkelen door samen met kinderen en jongeren dansen en spelen te combineren. Uiteindelijk streven beide organisaties naar meer projecten op dit vlak die bijdragen aan gezond leven en talentontwikkeling. Beide instellingen zijn ervan overtuigd dat zij elkaar inhoudelijk kunnen versterken op het gebied van sport en kunstparticipatie.

ANNIE ABBENHUES

'Ik vond het heel vet dat de voetballers van MVV er waren en dat wij op het voetbalveld nieuwe danspassen leerden.'

CHOREOGRAAF ERIK KAIEL

'Voor veel kinderen was dit hun eerste danservaring. Zodra ze doorkregen wat dans eigenlijk is, werden hun lichamen ineens een verbeeldingsapparaat. Dat vond ik prachtig om te zien.'

TRAINER RENE TROST

'Zowel de spelers van MVV als onze technische staf waren enorm onder de indruk van de demonstraties die de dansers op onze trainingsaccommodatie gaven.'

HEBECA

SUBSIDIE 40.000 EURO

Onder de Friese plaats Jistrum, aan het Bergumermeer, ligt natuurgebied Broekpolder. Dit door Staatsbosbeheer onderhouden gebied kenmerkt zich door uitgestrekte weilanden, hoge biodiversiteit en verschillende waterpartijen. Contrasterend hierbij is de imposante elektriciteitscentrale op de achtergrond. Voor stichting Sjoch! het perfecte decor voor een locatievoorstelling over kunstmatige versus natuurlijke energie.

Hebeca, wat hemel betekent, gaat over het gelijknamige fictieve Russische dorp waar de bewoners sinds jaar en dag vlas verbouwen. De mensen werken hard, maar niemand klaagt. Alles verandert als Viktor Vodka terugkeert naar zijn geboortedorp en een vodkastokerij opzet om van Hebeca een welvarend dorp te maken. Een voor een leggen de mensen het vlaswerk neer en gaan aan het werk in de fabriek van Viktor. Langzaamaan veranderen zij in wellustige egoïstische wezens die steeds hogere eisen stellen. Barst de hel los in Hebeca of weet iemand het tij te keren? Met deze maatschappijkritische voorstelling in het Fries wil Sjoch! mensen bewust maken van het materialistische en individualistische karakter van onze maatschappij, maar ook van het feit dat wij zelf verantwoordelijk zijn voor ons handelen. Door bewust keuzes te maken tussen kunstmatige en natuurlijke energie bepalen we onze kwaliteit van leven en ontstaat meer gemeenschapszin.
Niet alleen de voorstelling zelf heeft energie als thema, het speelt ook een rol in de weg naar de voorstelling toe. Dit uit zich vooral in het actief participeren van inwoners van Jistrum tijdens het maakproces. Zij worden opgedeeld in diverse werkgroepen, waaronder catering, grime en decor. Het verhaal ligt vast, maar het eindresultaat wordt uiteindelijk bepaald door het proces. Behalve inwoners van Jistrum worden ook diverse bedrijven en instellingen bij het project betrokken. Tot slot heeft het publiek een participerende rol. In de route die wordt afgelegd naar de locatie toe wordt publiek vlas aangereikt door boeren die langs de route woonachtig zijn. Dit vlas wordt op een bepaalde manier vormgegeven en bepaalt zo het openingsbeeld van de voorstelling. De cast van Hebeca bestaat uit zowel professionals als amateurs. Een symbiose tussen professionals en amateurs is kenmerkend voor de voorstellingen van Sjoch!. Muziekvereniging Joost Wiersma verzorgt werk van Russische componisten als Stravinsky. Ook worden studenten van Kunstopleiding D'Drive ingeschakeld. De door artistiek leider Dirk Bruinsma gegeven workshops dienen om talent op te sporen en de meest getalenteerde studenten nemen een deel van de rollen voor hun rekening. Alle producties van stichting Sjoch! vinden plaats op binnen- en buitenlocaties in heel Friesland. De gekozen locaties dienen altijd als uitgangspunt voor de voorstelling. Daarnaast tracht de stichting spelers, inwoners en bedrijven zoveel mogelijk aan elkaar te verbinden. Door het publiek actief te laten participeren in zowel het maakproces als het eindresultaat wil de stichting mensen op vernieuwende theatrale wijze bewust maken van maatschappelijke en economische ontwikkelingen en vertrouwd maken met een nieuwe vorm van theater maken. Tegelijkertijd wil Sjoch! mensen ook laten ervaren hoe meer gemeenschapszin kan worden bewerkstelligd door ze actief te laten participeren in het maakproces van de voorstelling. Door gebruik te maken van laagdrempelig locatietheater worden hierbij ook mensen bereikt die normaal gesproken geen theaterbezoekers zijn. De voorstelling is onderdeel van het Hebeca-jaar. Zo heeft voorafgaand aan de voorstellingen het Hebeca-festijn plaatsgevonden en hebben ook de rest van het jaar diverse activiteiten plaats rondom Hebeca voor jong en oud. Zo wordt er voor kinderen een Russisch dorp gebouwd, waar een vossenjacht plaatsvindt en een spijkerdorp is gebouwd. Hier maken de kinderen kennis met typisch Russische gebruiken. Sjoch! werkt voor dit project samen met PeerGroup Drenthe dat advies uitbrengt op organisatorisch, productioneel en artistiek gebied. De stichting dorpsbelang Jistrum biedt ondersteuning aan het productieproces. De Lawei Drachten zorgt voor bouwmateriaal en regelt ook de kaartverkoop.

Door gebruik te maken van laag-drempelig locatie-theater worden hierbij ook mensen bereikt die normaal gesproken geen theaterbezoekers zijn.

HARM HARMSTRA
'Wat ik zo mooi vind aan Hebeca is dat het hele dorp erbij betrokken wordt en er voor iedereen een rol is weggelegd.'

RENSKE VAN DER PLOEG
'Het wordt op een gegeven moment je kindje. '

HIDDE
'Voor de voorstelling hebben we een Russische vossenjacht gedaan met allerlei opdrachten. Daarna gingen we worstjes roosteren en toen naar de voorstelling. Andere kinderen moeten dit zien. '

REWRITING **HISTORY**

SUBSIDIE 35.205 EURO

Tot een jaar of twintig geleden was de typmachine nog de meest gebruikte tekstverwerker. Inmiddels heeft dit apparaat plaatsgemaakt voor tekstverwerkers als de computer, de laptop en de tablet. Slechts een enkeling zweert nog bij de nostalgie van de typmachine. Voor anderen hoort dit cultureel erfgoed in musea thuis. Om de typmachine niet in een verdomhoekje te laten belanden, is het Rewriting History-project in het leven geroepen.

Jongeren in de leeftijd van veertien tot zevenentwintig jaar met een schrijfambitie worden opgeroepen een verhaal te schrijven met als thema ‘de schrijfmachine’. Uit deze verhalen kiest een speciaal voor dit project samengestelde redactie tien schrijvers uit, die mogen deelnemen aan het vervolgtraject. Behalve amateurschrijvers worden ook amateurfotografen aangemoedigd foto’s in te sturen met als onderwerp ‘schrijvers in beeld’. Ook uit deze inzendingen worden tien fotografen geselecteerd. Onder begeleiding van een team van gerenommeerde schrijvers en fotografen vindt vervolgens een projectweek plaats.
In deze week schrijven de schrijvers een verhaal op een typmachine die zij in bruikleen krijgen, om zo te ervaren hoe hun voorgangers werkten.
Cultureel erfgoed fungeert dan ook als de grootste bron van inspiratie. De schrijvers en hun typmachines worden vastgelegd door de amateurfotografen, die op hun beurt ook worden gecoacht door professionals.
Uiteindelijk wordt het werk van zowel de schrijvers als de fotografen gebundeld in een boek, waarin ook foto’s en verhalen van de gerenommeerde schrijvers en fotografen te vinden zijn. Dit boek wordt gepresenteerd tijdens de week van het schrijven. Naast de boekpresentatie wordt een tentoonstelling ingericht waarin onder andere de originele manuscripten te zien zijn.
Rewriting History is een initiatief waarvoor meerdere organisaties de handen ineen hebben geslagen. Een daarvan is jongerenplatform Solos. Deze stichting stimuleert jongeren dromen, ideeën en projecten te verwezenlijken op het gebied van kunst, cultuur, mode en commercie. Zij werkt vanuit het bottum up principe, wat betekent dat projecten ontstaan vanuit behoeftes van de jongeren zelf. Rewriting History is geboren vanuit de drang om talent zichtbaar te maken voor een groot publiek. Cultureel erfgoed is hierin de rode draad. Vandaar ook dat stichting Onterfd Goed bij het project betrokken is. Onterfd Goed draagt zorg voor de ontmanteling van museale collecties om zo ons cultureel erfgoed te waarborgen. Zo ontfermt zij zich onder andere over de typmachines uit het voormalig museum voor schriftelijke communicatie: het Scryption.
Stichting CEES, wat staat voor Cultuur Educatie En Services, draagt zorg voor het educatieve aspect en zet de tentoonstelling op. Ambassadeur van het project is schrijver Thomas Olde Heuvelt, die schrijvers selecteert en hen vervolgens begeleidt. Gezamenlijk waarbogen deze partijen de artistieke en didactische kwaliteit van het project. Afgevaardigden van al deze partijen maken deel uit van de redactie.
Met dit project krijgen talentvolle schrijvers en fotografen van nu de kans samen te werken met professionals van toen en zodoende een kijkje te nemen in de keuken van het werkveld. De jongeren worden niet alleen inhoudelijk, maar ook organisatorisch, productioneel en financieel gecoacht wat hun een gedegen voorbereiding geeft op het werkveld. Het boek en de tentoonstelling geven hun de mogelijkheid zichzelf in de markt te zetten. Zo wordt hun een podium geboden om zich kenbaar te maken aan een groot publiek. Door hen met professionals in contact te brengen worden zij gestimuleerd in hun talentontwikkeling en bouwen zij een netwerk op. Rewriting History zet cultureel erfgoed in voor creatieve en educatieve doeleinden. Dit houdt ons erfgoed levend en zorgt ervoor dat dit erfgoed kan blijven fungeren als bron van inspiratie.

Zij werkt vanuit het bottum up principe, wat betekent dat projecten ontstaan vanuit behoeftes van de jongeren zelf.

EMMA HOPSTAKEN
‘Een kans op goede ontwikkeling.’

JAQUELINE CORONEL
‘Afstoffen en laten leven.’

ROMY VAN DONGEN
‘Met het bedenken van personages maak je allerlei leuke mensen gewoon zelf.’

CITY **BATTLES**

SUBSIDIE 50.000 EURO

Enkele jaren geleden zette stichting Music And Fashion Battle (MAFB) een aantal showcases in Amsterdam Zuidoost op touw waarbij modeontwerpers in de dop de kans kregen hun creaties te tonen. Wat destijds begon als concept om jongeren een creatief en professioneel podium te bieden is inmiddels uitgegroeid tot zogeheten city battles van internationale allure die verspreid over ons hele land georganiseerd worden.

De city battles van MAFB vinden onder andere plaats in de steden Amsterdam, Eindhoven, Den Haag en Rotterdam. Deelnemers zijn jongeren in de leeftijd van zestien tot vijfentwintig jaar met MBO en MBO+ niveau uit verschillende lagen en achtergronden van de bevolking. MAFB richt zich specifiek op deze doelgroep, aangezien deze jongeren worden gezien als hofleverancier van de Nederlandse arbeidsmarkt. Voordat de battles van start gaan wordt de deelnemers een leer- en ontwikkelingstraject aangeboden. Dit traject bestaat uit workshops en clinics op het gebied van het ontwikkelen van een collectie, catwalkregie, inzet van audiovisueel materiaal, presentatietechnieken en marketing en ondernemerschap.

Na het volgen van deze workshops maken de deelnemers een collectie waarbij zij zich laten inspireren door hun achtergrond en woonomgeving. Zo ontstaat een letterlijke verweving van hun kijk op het cultureel erfgoed van hun eigen omgeving met mode en design. Daarnaast wordt voor iedere battle gewerkt met een bepaald thema. Door unieke thema's te bedenken tilt de stichting de shows naar internationaal niveau. Het muziekaspect krijgt vorm in ondersteuning van coming up dj's bij de shows, die hierin begeleid worden door de residence dj van MAFB. Een professionele jury beoordeelt vervolgens op techniek, afwerking, samenstelling, draagbaarheid en showelement. De creaties zijn niet alleen te zien tijdens de modeshows, maar worden ook tentoongesteld in de zogeheten Pop up Stores, die tijdelijk worden geopend in diverse musea. Zo kunnen de modeontwerpers direct contact maken met hun publiek. Behalve als expositieruimte voor de kleding dient de Pop up Store ook als ruimte waar dj's en muzikanten hun composities ter oren kunnen brengen. De winnaars van de verschillende battles komen uiteindelijk tegenover elkaar te staan in de zogeheten Finale Battle. Winnaars winnen stimuleringsprijzen en een toegangskaart voor de opening van de Jean Paul Gaultier tentoonstelling.

Behalve als expositieruimte voor de kleding dient de Pop up Store ook als ruimte waar dj's en muzikanten hun composities ter oren kunnen brengen.

Voor dit project werkt MAFB samen met diverse Regionale Opleidingen Centra. Het gros van de deelnemers zijn studenten of oud-studenten van deze opleiding. Daarnaast worden de scholen gebruikt als studieruimte en staan een aantal workshops onder leiding van ROC-docenten. Ook Premsela zet haar professionals in voor de workshops. Dit Nederlands Instituut voor Design en Mode dient als platform ter bevordering van de Nederlandse modevormgeving. Daarnaast wordt het netwerk van Premsela ingezet in de vorm van begeleiding van de deelnemers. Samenwerkingspartner De Modefabriek verzorgt mede de organisatie van de Finale Battle en ook diverse zelfstandige modeprofessionals die hieraan zijn verbonden verlenen hun diensten aan de citty battles. Op deze manier vervult MAFB de rol van intermediair tussen de doelgroep en verschillende instanties en bedrijven, modeprofessionals en maatschappelijke organisaties.

Stichting MAFB is een kweekvijver voor onontdekt talent. Dankzij een springplank als de city battles krijgen jongeren de kans hun talent te ontwikkelen, zichzelf in de markt te zetten en hun werk te tonen aan een breed publiek. Aan de andere kant wordt hedendaagse kunst laagdrempelig gemaakt door muziek en fashion als publiekstrekker te laten fungeren.

KAHO TO
'Bij het ontwerpen van mijn collectie was mijn onderwerp een jonge vrouw die op het altaar wordt achtergelaten. Ik vond het een uitdaging om zowel duistere als romantische emoties van deze vrouw te vertalen in mijn kleding.'

ROSA DOL
'Dankzij dit project kan ik mijn droom om me te specialiseren in badkleding en lingerie waarmaken.'

KEEZITA MOREIRA
'Ik maak kleding voor vrouwen met een voller postuur. Door mee te doen aan City Battles kan ik aan de wereld laten zien dat ook voor vrouwen met een maatje meer mooie en draagbare kleding wordt gemaakt.'

UITWISSELINGS-PROGRAMMA DUITSLAND - NEDERLAND 2013

Het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Duitse Fonds Soziokultur hebben de handen ineen geslagen. Samen ondersteunen ze verschillende uitwisselingsprojecten tussen Nederlandse en Duitse culturele instellingen.

Zowel in Duitsland als in Nederland zijn tal van interessante culturele instellingen met ruime ervaring in het maken van podiumproducties met jongeren. In beide landen hebben de instellingen te maken met nieuwe artistiek-inhoudelijke ontwikkelingen en houden ze zich bezig met het aantrekken van talentvolle jongeren, het inspelen op de actualiteit, verdieping, verankering en de overdracht van hun werkwijze. Waarom dan niet de expertise vergroten door een intensieve samenwerking aan te gaan?

Dat is de gedachte achter het Uitwisselingsprogramma Duitsland-Nederland 2013. Julia Terlunen van het Fonds is inhoudelijk betrokken bij de regeling. ‘Met dit programma willen we de meerwaarde laten zien van samenwerkingen over de grens. Juist van buurlanden kunnen organisaties veel opsteken. Want ook heel dichtbij kan alles anders zijn. Bovendien is de kans op een duurzame samenwerking met buurtlanden erg groot.’
Het startschot voor de kruisbestuiving werd gegeven tijdens de expertmeeting ‘Jonge kunst – werkplaats voor projectideeën’ in september 2012. Tien Duitse en tien Nederlandse organisaties kwamen bij elkaar om gedachten uit te wisselen. Inez Boogaarts presenteerde de bijeenkomst: ‘Tijdens verschillende gesprekken hebben de fondsen samen met de organisaties vastgesteld wat de hoofdlijnen van de regeling moesten zijn.’ Ongeveer vijftien organisaties deden een subsidieaanvraag, daarvan werden er vijf gehonoreerd.

Het aankomende jaar zullen de uitwisselingen van start gaan. De fondsen ondersteunen samen maximaal vijftig procent van de projectkosten. De bijdrage van het Fonds voor Cultuurparticipatie is minimaal € 2.500 en maximaal € 12.500,-. In de begroting bestaat een redelijke verhouding tussen het aangevraagde bedrag bij de beide fondsen en de bijdrage van andere financiers. Terlunen: ‘We kijken uit naar wat deze uitwisseling teweeg zal brengen.’ De betrokken organisaties blikken alvast voorzichtig vooruit.

PeerJonG en Das letzte Kleinod

Merel van Dijk verheugt zich op de samenwerking met Das letzte Kleinod. ‘Zij gaan een jongerengroep opstarten en samen met ons hun eerste voorstelling maken. Ik vind het heel interessant dat zij straks met een frisse blik kijken naar wat wij doen. Ik hoop dat ze ons stimuleren om de veiligheid van het vertrouwde los te laten. Ik wil samen met Das letzte Kleinod in het diepe springen.’ In juli gaat PeerJonG met een groep makers naar Duitsland om daar samen een voorstelling te maken en te spelen op een boerderij waar biologisch dynamisch wordt verbouwd. In augustus komt de hele ploeg hierheen en vormt een grootschalige aardappelboerderij het toneel voor een gezamenlijke opvoering. ‘Das letzte Kleinod heeft hun thuisbasis op tweeëneenhalf uur rijden vanaf hier. Dat biedt heel veel mogelijkheden voor een langdurige samenwerking. Binnenkort heeft PeerJonG een feest in het dorp Donderen, dat zeshonderd jaar bestaat, en we hebben al afgesproken om kostuums van ze te lenen.’

Das letzte Kleinod wordt geleid door regisseur Jens-Erwin Siemssen, die in Amsterdam studeerde. ‘In die tijd heb ik gemerkt dat samenwerkingen tussen verschillende disciplines in Nederland veel normaler zijn.

‘Hopelijk blijkt dat één plus één drie is’

Het lijkt alsof Nederlands toneel meer loskomt. In Duitsland gaat men wat strakker om met het verhaal. Ik vraag me af of dat straks ook zal blijken. De komende tijd gaan we onze werkwijze analyseren.’

Theaterschip en Theater im Fluss

‘We werken niet samen om elkaar te veranderen, maar om elkaar te ontdekken,’ zegt Erik-Jan Post van Theaterschip over de samenwerking met Theater im Fluss. ‘Twee jaar geleden hadden we een uitwisseling met een Franse organisatie en daar leerden we dat als je bij iemand anders over de schutting mag kijken, je je bewust wordt van je eigen identiteit. Je leert de ander kennen, maar jezelf nog beter. Tijdens de voorgesprekken met Harald van Theater im Fluss kwam naar voren dat zijn insteek vooral vanuit taal is en die van ons meer vanuit beweging. Daar kan iets heel spannends uitkomen. Ik ben benieuwd of de Duitse jongeren taliger zijn dan de Nederlandse, en wat dat betekent voor een productie. Hopelijk blijkt dat één plus één drie is.’ Ook Harald Kleinecke van Theater im Fluss wil op ontdekkingstocht. Hij is bijvoorbeeld nieuwsgierig naar de manier waarop Theaterschip georganiseerd is. ´Doordat in Duitsland minder subsidie beschikbaar is, moeten onze leerlingen heel veel zelf doen, zoals de techniek. Ik ben benieuwd hoe dat het theatermaken blijkt te beïnvloeden. Ik heb geen idee wat ik moet verwachten. Alles ligt nog open.’

DOX en Schlesische 27

Tussen de visie van Schlesische 27 en DOX zijn aardig wat overeenkomsten, vindt Hildegard Draaijer. ‘Schlesische 27 heeft een winkelruimte waarmee jongeren mogen doen wat ze willen. Er wordt niet gepamperd en dat past precies binnen onze filosofie, want ook DOX-spelers krijgen een enorme mate van verantwoordelijkheid. Schlesische 27 werkt net als wij vanuit thema’s en is internationaal ingesteld. Als je het mij vraagt, zou iedere organisatie aan uitwisselingen met het buitenland moeten doen. Je opent elkaars ogen en versterkt elkaar enorm.
Daarnaast zijn er ook veel verschillen, waar we iets van hopen op te steken. Zij zijn een cultuurhuis, wij zitten tussen een gezelschap en een werkplaats in. Bij Schlesische 27 moet alles te maken hebben met een intrinsieke vorm van kunst, dat zie je in Nederland minder. Ik ben er van overtuigd dat Berlijnse jongeren heel anders denken dan de Nederlandse. Waar dat precies in zit, gaan we de komende tijd uitvinden, dat is ons doel. We zijn van plan om minstens twee jaar samen te werken, want hoe langer je met elkaar bezig bent, hoe beter je elkaar begrijpt en hoe meer je leert.´ In oktober vertrekt DOX met acht jongeren naar Berlijn, in 2014 komt er een groep naar Utrecht.

INTERVIEWS CULTUUR EN SAMENLEVING

Wat kan actieve kunst- en cultuurbeoefening bijdragen aan het onderwijs, de wetenschap en het welzijn van mensen? Deze vraag legden we voor aan drie vooraanstaande deskundigen: Hedy d'Ancona, Leonard Geluk en Robbert Dijkgraaf.

HEDY D'ANCONA

oud-minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, is ervan overtuigd dat de samenleving kunst en cultuur nodig heeft. 'Je kunt het niet met keiharde cijfers bewijzen, maar ik geloof dat cultuurparticipatie het welzijn van mensen bevordert.'

'Er gebeurt iets met mensen als ze in aanraking komen met kunst. Ze worden aan het denken gezet, kunnen zich beter in anderen verplaatsen en kijken verder dan alleen hun eigen materiële welzijn. Het is heel moeilijk om dat aan te tonen, maar er zijn veel bekende filosofen die deze gedachten onderschrijven', vertelt d'Ancona.

Kunst verandert mensen

De 75-jarige oud-politica houdt zich nu meer met cultuur bezig dan ooit. Als bestuurslid ontfermt ze zich onder andere over het theatergezelschap Mug met de gouden tand en Stichting Viola Viola. Ook is ze regelmatig dagvoorzitter van symposia over culturele onderwerpen. 'Eind vorig jaar zat ik een dag voor van revalidatiecentrum Reade over VTS. Dat is een behandeling uit Amerika waarbij ze mensen met niet-aangeboren hersenletsel in groepjes steeds complexere kunstvormen laten bekijken en bespreken. De resultaten hiervan op het gebied van taalgebruik en kritisch denkvermogen zijn behoorlijk

Schnabbelcircuit

‘Ik ben een gepassioneerd liefhebber van cultuur, maar zelf kan ik nauwelijks een instrument bespelen en ik kan al helemaal niet tekenen of schilderen. Wel ga ik vaak naar het theater. Ook heb ik een abonnement op het Koninklijk Concertgebouworkest. Toen ik studeerde, speelde ik toneel en maakte ik absurdistisch cabaret. Vooral met het laatste verdiende ik geld in het schnabbelcircuit om mijn studie te bekostigen. Ik trad weleens op met Adèle Bloemendaal. In die periode heb ik veel vrienden uit de kunstsector ontmoet. Inmiddels ben ik zestien jaar samen met een man die beeldend kunstenaar is. Verder ben ik natuurlijk voorzitter en bestuurder geweest van een heleboel gezelschappen. Ik heb het altijd leuk gevonden om zo mijn steentje bij te dragen.’

overtuigend. Misschien nog geen bewijs dat kunst ons welzijn bevordert, maar het illustreert wel dat mensen kunnen veranderen doordat ze zich in kunst verdiepen.’ ‘Een ander interessant voorbeeld hiervan is het onderzoek van professor Hortulanus naar kunstbeoefening door ouderen. Dit laat zien dat kunst een belangrijke rol kan spelen in het welzijn en de gezondheid van ouderen, waardoor zij minder zorg nodig hebben. Ik vind het goed dat er, naast de aandacht voor jongeren en cultuurparticipatie, ook steeds meer aandacht is voor de rol van kunst in het leven van ouderen. Die groep wordt steeds groter. Ik heb ontroerende interviews gezien met mensen die vertelden dat er een wereld voor hen open ging. Koorzang of acteren maakte hen minder eenzaam en gaf hen een gevoel van waarde. Het maakte ouder worden dragelijk.’

Relevante kunst bestaat niet

‘Na de bruuske bezuinigingen zijn we nu in het stadium beland dat we alsnog moeten bewijzen waarom we niet zonder kunst kunnen. Ik denk dat het goed is dat instellingen nadenken over vragen als ‘Zetten we mensen aan het denken?’ en ‘Ontroeren, verbazen en verrassen we onze bezoekers?’. Ook nadenken over een breder publieksbereik lijkt me niet gek. Maar ik vind wel dat er ook kunst mag zijn die niet zoveel meer pretendeert dan schoonheid en kwaliteit. Ik zou niet willen dat er weer commissies gaan komen die bepalen welke kunst maatschappelijk relevant is en welke niet. Daar zijn geen objectieve criteria voor.’

Steen in de vijver

‘Ongeveer een jaar geleden ben ik, samen met een hoogleraar recht en kunst, een onderzoeksconservator en twee artistiek directeuren, het initiatief Steen in de vijver begonnen. Wij onderzoeken wat kunst kan bijdragen aan onze samenleving en stellen onszelf en anderen de vraag: is kunst een voorwaarde voor democratie? Hiermee verzetten we ons tegen ingrepen die van geen enkele visie getuigden behalve: er moet maar eens wat geld uit die sector worden geperst. We schrijven op de website over onze gesprekken en publieksbijeenkomsten, en volgend jaar willen we onze bevindingen publiceren in een klein handboek. Het gaat ons niet om harde bewijsvoering, maar om het aanzwengelen van de discussie over de noodzaak van kunst in een democratische samenleving. In de hoop dat er niet meer zo achteloos met kunst wordt omgegaan.’

ROBBERT DIJKGRAAF

Wetenschap en kunst lijken op het eerste gezicht werelden die mijlenver van elkaar af staan. Maar niets is minder waar, vertelt Robbert Dijkgraaf. Hij is directeur van het Institute for Advanced Study in Princeton en Leon Levy Professor. ‘Kunst en wetenschap hebben elkaar nodig. De wetenschap kan niet bestaan zonder dat het verbeeld wordt. Kunst kan niet bestaan zonder technologie.’

‘Wanneer ik aan mensen uitleg wat ik doe, zeggen er maar weinig: ik heb laatst nog dat interessante wis- of natuurkunde boek gelezen. Wél hebben ze soms de biografie van Einstein gelezen of een film over de wetenschap gezien, bijvoorbeeld A Beautiful Mind. Veel mensen vinden het een fascinerende wereld, maar het staat ver van ze af. Als onderwerp van kunst kan de wetenschap die kloof overbruggen en een breed publiek bereiken. Andersom wordt kunst ook een steeds geliefder onderwerp voor de wetenschap. Een voorbeeld daarvan is het onderzoeken van het brein van de kunstenaar.’

Wetenschap als inspiratiebron

‘De ontdekkingen van de wetenschap zijn een inspiratiebron voor kunstenaars. Dat is altijd al zo geweest. Na elke nieuwe ontdekking in de technologie, volgt een explosie van nieuwe activiteiten in de kunst- en cultuursector. Dat zag je bijvoorbeeld na de uitvinding van film en fotografie. Ook laat wetenschappelijk onderzoek ons het leven steeds beter begrijpen. Iets waar zowel wetenschappers als kunstenaars zich mee bezig houden. De samenleving verandert snel. Elke generatie kunstenaars is de eerste generatie die op die manier naar het leven kan kijken. Dat is ontzettend spannend.’

Kunst en kennis dichterbij dan ooit

‘Vijftig jaar geleden hadden kunst en wetenschap een duidelijk publiek. Mensen met eenzelfde soort achtergrond en opleidingsniveau. Nu is het publiek gemêleerd. Door de nieuwe media kun je meer mensen bereiken dan ooit. Dat is aan de ene kant een vooruitgang, maar aan de andere kant ook lastig. Hoe bereik je zoveel mogelijk mensen en hoe wek je hun interesse? Het paradoxale is dat wetenschap en kunst zich verder en verder lijken terug te trekken, dat ze meer en meer worden gezien als iets moeilijks en ondoorgrondelijks, terwijl ze overal om ons heen zijn. Wetenschap is niet langer alleen toegankelijk voor die paar geleerden van de universiteit. Over alles wat we doen, krijgen we wetenschappelijke informatie. Over de producten die we aanschaffen, de apparaten die we gebruiken. We leven in een kennissamenleving. Ook kunst en cultuur zijn veel dichterbij dan de theaters en musea waar we in eerste instantie aan denken. Op scholen, in buurthuizen en op festivals. Zelfs in telefoons en computers zijn kunst en wetenschap volop aanwezig. Hiermee kun je overal kennis tot je nemen en aan cultuurparticipatie doen.’

Stimuleren fantasie en creativiteit

Dijkgraaf is vanaf 2005 hoogleraar mathematische fysica aan de Universiteit van Amsterdam. Ook is hij gasthoogleraar op andere universiteiten, zoals Harvard en Kyoto. Hij constateert dat opleidingen niet genoeg inspelen op de veranderende samenleving. ‘De moderne samenleving heeft geen behoefte meer aan stereotypen, bijvoorbeeld een kunstenaar die elke dag in zijn atelier werkt, maar aan flexibele, inventieve mensen. De fantasie en creativiteit die we hiervoor nodig hebben, bezitten we als kind van nature. Op scholen en opleidingen wordt alles gestructureerd en in hokjes geplaatst, waardoor we deze vaardigheden kwijtraken. Studenten ontdekken pas aan het eind van hun opleiding dat er in de buitenwereld geen vaste regels en lijnen meer zijn. Ze moeten zelf creatief en onderzoekend aan de slag, maar ze weten niet hoe. Opleidingen gaan er ten onrechte vanuit dat zij dit tussen de regels door wel oppikken. Ik pleit ervoor om de muren tussen verschillende vakken weg te halen. Leerlingen moeten de gelegenheid krijgen zelf ideeën te bedenken en te experimenteren. Muziek- en cultuuronderwijs, waarbij je scheppend bezig bent, kunnen deze creativiteit stimuleren. In je verdere leven heb je daar veel aan.’

Vleugel van Einstein

‘Schilderen, tekenen en muziek zijn een essentieel onderdeel van mijn leven. Ik speel dwarsfluit en piano. Heel bijzonder is dat de vleugel in onze huiskamer van Einstein is geweest. Iedereen weet dat hij viool speelde, maar weinig mensen weten dat hij piano veel leuker vond. Daarop kon hij improviseren. Muziek was voor hem een manier om het creatieve proces op gang te brengen. Dan moet het een beetje broeien van binnen. Als ik muziek maak, besteed ik even geen aandacht aan mijn natuurkundeprobleem. Ik moet me honderd procent concentreren. Het probleem gaat dan even zijn eigen weg. Soms voel je ineens dat er juist iets gebeurt als je het loslaat.’

fotografie: Jeppe van Pruissen

LEONARD GELUK

bestuursvoorzitter van het ROC Midden Nederland, hecht veel belang aan kunst en cultuur in het onderwijs. ‘Ik vind dat ieder kind de kans moet krijgen om zijn talenten te ontplooien.’

Tot 2009 was Geluk wethouder van Onderwijs en Integratie in Rotterdam. In die tijd praatte hij vaak met ouders en kinderen over cultuurparticipatie. ‘Het viel me op dat veel kinderen cultuur van huis uit niet meekrijgen. Daarom is het belangrijk dat zij op school kunnen ervaren hoe mooi die wereld is. Ik vind het aanbod op dit gebied nu te mager, zowel op basisscholen als op het voortgezet onderwijs. Kinderen moeten uitgedaagd worden om na te denken over wat cultuur voor hen betekent en om hun artistieke talenten te ontwikkelen’, stelt hij.

Breed inzetten

‘We hebben genoeg plekken in Nederland waar kinderen en jongeren terecht kunnen voor kunstonderwijs. Denk aan muziekscholen, centra voor de kunsten en jeugdtheaterscholen. Mijn ervaring is dat hoogopgeleide ouders de weg hiernaartoe wel weten te vinden, maar laagopgeleide ouders niet. Die moet je over de drempel helpen met goede en spannende programma’s. In Rotterdam hebben we bijvoorbeeld Music Matters. Dit initiatief heeft gezorgd voor nieuwe orkesten en koren in wijken. Ook biedt het basisschoolleerkrachten de mogelijkheid om les te krijgen van ervaren muziek- en zangdocenten. Ik denk dat het goed is om breed in te zetten als je jongeren in hun talentontwikkeling wilt stimuleren. Je kunt het aanbod binnen school uitbreiden, bijvoorbeeld door de inzet van vakmensen. Daarnaast kun je leerlingen de kans geven om buiten school verder te gaan. Hiervoor is goed contact met orkesten en amateurverenigingen in de wijk belangrijk.’

Kunst in het onderwijspakket

Kunst hoeft niet altijd buiten het reguliere onderwijspakket te vallen, vindt Geluk. ‘Je kunt het ook als leermiddel inzetten om taal- en rekenonderwijs te versterken. Dan is het makkelijker op te nemen in de beschikbare lestijd. In het vmbo en mbo ligt de nadruk op beroepsoriëntatie. Er is weinig tijd en geld over voor cultuur en sport. Cross-overs kunnen hier een uitkomst zijn. Vooral op het mbo, waar de meeste uren naar beroepsvakken en stage gaan, valt nog veel te winnen. Leerlingen mogen vijftien procent van de lestijd zelf invullen. In die vrije ruimte worden vaak inhoudsvakken aangeboden. Ik zou het goed vinden als scholen er ook cultuureducatie in opnemen. Het mbo is niet alleen gericht op het leren van vaktechnische vaardigheden, maar ook op vaardigheden die iemand een goede burger maken. Cultuur kan daar een rol in spelen. Van samen iets moois creëren, bijvoorbeeld muziek of theater, leren jongeren goed samenwerken, doorzetten en elkaar waarderen. Belangrijke ingrediënten van goed burgerschap.’

Zelfvertrouwen ontwikkelen

‘Het is mooi om te zien dat kinderen die het volgens de reguliere meetlatten als Cito-toetsen en rapportcijfers niet goed doen, wel kunnen schitteren in het schoolorkest of de toneelclub. Daar ontlenen ze veel zelfrespect aan. Ik hoor van ouders altijd dat kinderen die hun plankenkoorts overwinnen en het podium beklimmen meer zelfvertrouwen krijgen. Dat merkte ik ook bij mijn eigen dochter, die de Popschool heeft gedaan. Door op te treden beweegt ze zich nu vrij op het podium en durft ze zichzelf in het dagelijks leven steviger te presenteren. Daar ben ik heel blij mee.’

Brede smaak

‘Het enige instrument dat ik ooit heb bespeeld is de blokfluit. Als kind zat ik op les, dat vond ik vreselijk. Ik geniet ervan dat twee van mijn kinderen wél met veel plezier instrumenten bespelen. Ik luister graag naar muziek. Ook ben ik regelmatig in het theater te vinden. Minstens twee keer in de maand ga ik naar het toneel, de opera, de film of een concert. Ik heb een brede smaak. Het Nederlands Philharmonisch Orkest vind ik fantastisch, maar North Sea Jazz ook. Ik vind het gezellig en belangrijk om mijn kinderen af en toe mee te nemen. Dat zijn geliefde uitstapjes.’

DAGBOEK VAN EEN *Mediafanaat*

Ik ben Roderik Putker, 30 jaar en ik woon in Utrecht. Mijn interesse gaat uit naar media en cultuur. Ik hou van het bezoeken van evenementen, muziek & sporten. Ik ben nieuwsgierig naar eigenlijk alles wat media gerelateerd is. Met een achtergrond in de reclame en een masterdiploma nieuwe media ben ik ook op professioneel vlak bezig met mijn interesses. Momenteel werk ik bij KPN maar in de toekomst wil ik graag mediaconcepten ontwikkelen.

Vrijdagmiddag (Lopend) onderweg om mijn fiets op te halen voordat ik naar de workshop ga.

Vandaag staat er een digitaal cultureel dagje op het programma. Ik heb me opgegeven voor een workshop ‘projection mapping’ en daarna breng ik een bezoek aan Bring Your Own Beamer, een expositie van kunstenaars die zich bezighouden met digitale ontwerpen en videobeamers.

In het depot op zoek naar mijn door de gemeente Utrecht geconfisqueerde fiets.

Fiets gevonden! Nu snel door naar dB’s waar de workshop gehouden wordt.

Na de introductie stort ik me samen met een bekende fanatiek op de net geleerde stof. De eerste resultaten projecteren we op het plafond van hal.

Eenmaal thuis plaats ik nog even een berichtje op Twitter dat wordt opgepakt door de organisatie.

En daarna is het tijd om een biertje te drinken met vrienden.

Muziek in ieder kind

de hoofdrolspelers aan het woord

Het Fonds voor Cultuurparticipatie vindt het belangrijk dat ieder kind in aanraking komt met muziek. Helaas is dat door financiële en sociale drempels niet voor ieder kind vanzelfsprekend. Daarom is het Fonds in 2009 gestart met Muziek in ieder kind (MIK), een regeling om de educatie voor aspirant muzikanten van 4 tot 12 jaar toegankelijk te maken. Zeventien door het Fonds geselecteerde projecten werkten twee tot drie jaar lang aan grootschalige MIK-projecten.

In de drie jaar is er veel bereikt. Van Groningen tot Zuid-Holland, op verschillende plekken in Nederland zijn succesvolle initiatieven opgezet. Zo is er in de wijk Poelenburg in Zaandam een jongerenensemble ontstaan en zingen Rotterdamse kinderen de sterren van de hemel tijdens belangrijke stadsevenementen.

Deze zomer wordt de MIKregeling afgerond, maar het Fonds kijkt trots terug op wat er tot nu toe is bereikt. Rest nu nog maar een vraag: wat vonden de jonge muzikanten, de hoofdrolspelers er eigenlijk van?

Zangmakers in Rotterdam

Wanneer je basisschool De Driehoek binnenstapt, bestaat er een grote kans dat je vrolijk gezang uit een van de lokalen hoort schallen. De school

'Vorig jaar hadden we zoiets als yoga', **Manon** trekt een vies gezicht. 'Dat was hartstikke langzaam, heel saai. Nu hebben we Papageno, veel leuker want dan kun je lekker swingen.'

Aanvankelijk wilde hij gitaar leren spelen, maar dat wilden veel kinderen dus werd het dat andere snaarinstrument. Net zo leuk vindt **Nouam** en bovendien makkelijker want ‘een cello heeft maar vier snaren.’

doet namelijk mee aan het project ‘Overal Muziek’. Zangmakers is een initiatief binnen dit project en verantwoordelijk voor de lesprogramma’s en liedjes die de juffen en meesters ondersteunen bij de dagelijkse zangles. De enthousiaste vriendinnen **Ilham (12)** en **Gizem (12)** uit groep acht hebben door de dagelijkse muzieklessen een serieus zangvirus te pakken. Ilham zingt, naar eigen zeggen, de hele dag door. ‘Dat kan ook niet anders, want de liedjes van Zangmakers blijven in mijn hoofd zitten’. Soms maakt ze haar eigen tekstvariaties op de muziek, een manier om haar gevoelens te uiten. ‘Ik vind het bijvoorbeeld grappig om juist een boze tekst op een vrolijke melodie te maken en andersom.’ Gizem vindt dat ‘muziek echt bij het leven hoort’. Haar zangvirus-symptomen zijn minstens zo hardnekkig als die van haar beste vriendin. Ze oefent iedere dag gedisciplineerd en fanatiek ‘het irriteert me als ik een valse noot zing. Dan blijf ik tig keer oefenen tot ik het helemaal goed heb’.
De meiden ontwikkelen niet alleen een gouden keel, de liedjes vervullen ook een educatieve functie. Zo helpt een taalliedje bij het leren van spelling en komen de vriendinnen dankzij een Engels kerstlied niet voor vreemde verrassingen te staan als ze zich in december onder de mistletoe (marentak) bevinden. ‘Want dan moet je kussen’, giechelt Gizem.

Ilham droomt ervan om net zo goed als de Engelse zangeres Adele te worden. Ze heeft al een keer op de bühne mogen oefenen voor een belangrijk publiek; met de Zangmakers pop-up koren zong ze al eens voor Prinses Laurentien en burgemeester Aboutaleb. Dat heeft Ilham ‘superveel’ zelfvertrouwen gegeven: ‘Vroeger durfde ik met geen teen op het podium en nu sta ik ineens voor de burgemeester te zingen. Wie had dat ooit gedacht?’

Papageno in Apeldoorn

Met het project MuziekMakers brengt Stichting Papageno muziekworkshops op maat voor het speciaal onderwijs. In het geval van De Prinsenhof in Apeldoorn trommelen de kinderen er tijdens Papageno lustig op los. ‘Vorig jaar hadden we zoiets als yoga’, **Manon (12)** trekt een vies gezicht. ‘Dat was hartstikke langzaam, heel saai. Nu hebben we Papageno, veel leuker want dan kun je lekker swingen.’ Samen met haar klasgenoten maakt Manon onder de bezielende begeleiding van docent Michiel muziek op slaginstrumenten. Iedere les worden de instrumenten anders verdeeld en elke keer hoopt Manon dat ze de djembe mag bespelen want het geluid van de trommel vindt ze mooi klinken.

Thuis oefent ze ritmes op tafels, stoelen en banken. Dan drumt ze mee op haar favoriete muziek van haar idolen Nick en Simon. Dat is trouwens een heel ander genre dan wat ze tijdens Papageno leert. Daar spelen ze vooral Samba’s. Lekker swingen met meester Michiel ‘die dan op zo’n speciaal fluitje blaast’, vertelt Manon. Ze merkt dat ze door de muzieklessen meer ritme heeft gekregen en dat helpt weer bij het dansen, de andere favoriete bezigheid van de twaalfjarige.
Wat ze het minst leuk aan Papageno vindt? Manon moet heel lang nadenken. ‘Ik vind alles leuk, maar laatst mocht ik niet meedoen met de les omdat ik ruzie had met een meisje uit de klas. En als je ruzie hebt, kun je geen muziek maken want dan kun je niet goed naar elkaar luisteren. Dan wordt het een kabaal.’

Muziek en Ik in Zwolle

Tijdens Muziek en Ik (MIK) krijgen de leerlingen van basisschool De Springplank in Zwolle een uur lang orkestles. Van educatieve themaliedjes over luisteren tot bekende hits als I Follow Rivers, de jonge muzikanten van De Springplank spelen alles moeiteloos mee.

De stoere **Nouam (11)** zit in groep acht en neemt in het MIK orkest plaats in de cellosectie. Aanvankelijk wilde hij gitaar leren spelen, maar ‘dat wilde heel veel kinderen’ dus werd het dat

Manon: ‘laatst mocht ik niet meedoen met de les omdat ik ruzie had met een meisje uit de klas. En als je ruzie hebt, kun je geen muziek maken want dan kun je niet goed naar elkaar luisteren. Dan wordt het een kabaal.’

andere snaarinstrument. Net zo leuk vindt Nouam en bovendien makkelijker want ‘een cello heeft maar vier snaren, een gitaar heeft er zes dus dat is moeilijker’. Klasgenoot en vriend **Lucas (11)** heeft bijna alle instrumenten uit het orkest geprobeerd; eerst gitaar, toen accordeon maar uiteindelijk viel hij voor de veelzijdigheid van het keyboard. Tijdens het spelen kan hij zijn emotie kwijt ‘ik word er rustig van’. De jonge muzikant hoopt ooit een heel nummer onder de knie krijgen. ‘Het liefst een heel snel liedje, zoiets als de Harlem Shake.’

In zijn vrije tijd zou Lucas dolgraag willen oefenen en op les gaan ‘maar dat kan niet want dat is te duur’. Nouam is daarentegen met geen mogelijkheid te paaien voor een muzikale buitenschoolse activiteit, want van lang stilzitten krijgt hij de kriebels. De cellist gaat veel liever naar buiten. Dan hoeft hij tenminste naar niemand te luisteren ‘niet naar de juf, niet naar de muziekmeester en zelfs niet naar mijn moeder’.

Het kind staat centraal

Door MIK is onze aandacht voor muziekeducatie op scherp gezet. In de nieuwe beleidsperiode verbreedt het Fonds zijn blik en zet het zich in voor versterking van cultuureducatie in het onderwijs met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. Ook in dit programma staat het kind centraal. Daarnaast gaat het Fonds samen met het Oranje Fonds door met het programma Kinderen Maken Muziek. Zo zorgen we ervoor dat ook de komende jaren duizenden kinderen mede dankzij de steun van het FCP muziek blijven leren maken.

MEER LEZEN

Muziekeducatie terug op de kaart en in het onderwijs, dat was één van de doelstellingen die het Fonds voor Cultuurparticipatie formuleerde in 2009. Inmiddels is deze korte paragraaf in het beleidsplan 2009-2012 uitgegroeid tot een landelijke ontwikkeling met een toenemende reikwijdte. Hoe deze ontwikkeling in gang is gezet, welke personen en initiatieven zich hier voor en achter de schermen voor hebben ingezet en wat we samen hebben bereikt dankzij onder andere de programma’s Muziek in ieder kind, Kinderen Maken Muziek en de campagne Muziek telt! leest u in de online publicatie “Er zit muziek in ieder kind” op **www.cultuurparticipatie.nl.**

Lucas viel uiteindelijk voor de veelzijdigheid van het keyboard. Tijdens het spelen kan hij zijn emotie kwijt ‘ik word er rustig van’.

Johan Fretz, columnist, schrijver, cabaretier. En wellicht de nieuwe minister president van Nederland in 2025. Johan tourt door het land met de voorstelling Fretz 2025: Revolte!, in navolging van zijn veelbesproken debuutroman Fretz 2025.

Van blokfluitles tot De Kleine Komedie

Hoewel de kunsten in zwaar weer verkeren, is dit wat mij betreft de mooiste tijd die er is om kunstenaar te zijn. Alles staat op de helling en dat zijn vaak de momenten waarop kunst en cultuur het meest tot bloei komen. Want in tijden vol vraagtekens is het juist de verzameling van muziek, theater, literatuur, film die ons hoop en troost biedt.

Ik wilde als zesjarig jochie graag muziek maken. Omdat ik op een gegeven moment de pannen in de keuken met pollepels begon stuk te slaan, hebben mijn ouders me toen maar naar een muziekschool gestuurd. Daar begon ik bij de basis: blokfluitles. Aanvankelijk vond ik dat nog wel wat, maar dat had er meer mee te maken dat de dure blokfluiten in de muziekwinkel verpakt zaten in prachtige donkerrode dozen, die eruit zagen als schatkisten. De blokfluitlessen zelf vielen tegen, dit was niet wat ik mij als zesjarige van het muzikantenbestaan voorstelde. Welgeteld één keer heb ik wat aan mijn blokfluitkunsten gehad. Toen we op de basisschool een Peru-project hadden mocht ik een melodie spelen die de Peruaanse docent op zijn panfluit voordeed. Toen heb ik maar tegen mijn ouders gezegd dat ik er geen zin meer in had. Ik wilde drummer worden. Dat mocht niet van mijn ouders. Ze gunden het me wel, maar we woonden nu eenmaal in een flat en dat lawaai zouden de buren ons nooit vergeven. Toen ben ik maar gaan toneelspelen, want ik kon geen blokfluit meer zien.

Komend seizoen sta ik met mijn muzikale cabaretduo De Gebroeders Fretz voor het eerst in De Kleine Komedie, een absolute jongensdroom. Ik ben ervan overtuigd dat de bodem daarvoor gelegd is in de tijd dat ik met pollepels op die pannen drumde, op die muziekschool zat, begon met toneelspelen. Op veel plekken lijkt het bezig zijn met creatie tegenwoordig slechts een bijzaak, ontspanning, maar het kan grote creativiteit voeden die in alles wat je in je verdere leven doet doorklinkt. Terwijl alles om ons heen raast, is het een zegen om zelf iets te mogen creëren. De klanken, beelden, woorden die we voortbrengen, vormen nodige zuurstof voor de ziel. In een samenleving waarin meer mensen zelf actief deelnemen aan dat proces van creatie, groeit vanzelf ook meer liefde voor kunst en cultuur. Als we daarin durven te geloven, kan deze moeilijke tijd uitmonden in een bijzondere, opwindende tijd.

Johan Fretz

Cultuurparticipatie zet levens op **een ander spoor**

De Raad van Toezicht heeft de verantwoordelijkheid toezicht te houden op de gang van zaken binnen het Fonds voor Cultuurparticipatie. Wat heeft de leden tot deze functie gedreven? Wat betekent kunst en cultuur eigenlijk voor ze? En waarom vinden zij cultuurparticipatie zo belangrijk?

René Paas

Voorzitter
Divosa

‘Mijn koor stond op het punt om op te gaan treden in Zwolle toen de avondvierdaagse met toeters en bellen de stad binnenkwam. De dirigent besloot te stoppen. We hingen wat rond in de stad, tot we spontaan begonnen te zingen op de trappen van de kerk. Naderhand klonk er een daverend applaus van de terrassen. Geweldig! Je bereikt ineens mensen die er niet over hadden gepiekerd om op zo’n zonnige dag in de kerk te gaan zitten.’ Ik kwam bij dat koor terecht doordat mijn ouders me muziekles hadden ‘aangedaan’ maar niet iedereen wordt zo’n kans gegeven. Het Fonds verleidt mensen tot cultuur die er normaal niet mee in aanraking zouden komen. Dat is belangrijk, want cultuur helpt je om een volledig mens te worden. ‘

Fleur Spijker

Partner bij
Boekel De Nerée

‘Tijdens mijn studententijd speelde ik ook toneel. Een van mijn eerste stukken was Who’s afraid of Virginia Woolf. Het samenspel, het creatieve denken en de ontlading horen ongetwijfeld bij de meest bijzondere ervaringen die ik op het gebied van kunst en cultuur heb gehad.
Ik ben door mijn ouders opgevoed met de gedachte dat kunst en cultuur bijdragen aan je ontwikkeling en daar ben ik ze dankbaar voor. Je leert zaken op een andere manier te benaderen en dat stimuleert creativiteit. Dat gun ik iedereen, ook kinderen die niet vanzelfsprekend met kunst en cultuur in aanraking komen. Mede daarom zit ik in de Raad van Toezicht. Want cultuur dichter bij de mensen brengen, dat is waar het Fonds wezenlijk voor staat.’

Joep Baartmans

Oud-gedeputeerde van de provincie Noord-Brabant en oud-waarnemend burgemeester

‘Cultuurparticipatie zet levens op een ander spoor. Het draagt bij aan ontplooiing. Ik was babysit bij een docent en in zijn kast stonden boeken die we thuis niet hadden, er klonk muziek die ik nooit had gehoord. Dat opende mijn ogen. Van huis uit was kunst of cultuur niet iets normaals, maar ik kreeg de kans om naar een lyceum te gaan en kwam er op die manier mee in aanraking. Dat ik van zoveel moois leerde genieten ondanks mijn aculturele achtergrond heeft me tot grote dankbaarheid gestemd. Zulke kansen gun je elk kind. Toen ik gedeputeerde was, tussen 1987 en 1995, heb ik cultuureducatie vanuit die motivatie erg bevorderd. Ieder kind heeft er recht op dat het iets moois ontdekt waarvan het echt kan houden. Dat moeten we via het onderwijs mogelijk maken.‘

Hetty Hafkamp

Burgemeester van de gemeente Bergen (NH)

‘Mijn ouders moesten heel hard werken en tijd om aandacht te besteden aan cultuur was er eigenlijk niet. Later heb ik een inhaalslag gemaakt: toen ik twintig was begon ik met dwarsfluitles en dat heb ik daarna jarenlang gedaan. Ik zong ook in een koor. Een keer zat mijn vader op de eerste rij bij een optreden en ik zag dat de tranen over zijn wangen liepen. Een gouden moment. Doordat ik ben gaan zingen, is hij in aanraking gekomen met cultuur.’ ‘Cultuur heeft mijn leven verrijkt. Ik weet het, dat zijn grote woorden, maar het is echt zo. Je leert op een andere manier naar jezelf en naar de samenleving te kijken. Dat ik eraan kan bijdragen dat mensen te maken krijgen met cultuur vind ik een eer.’

Anne Marie Stordiau

Directeur Voorlichting Ministerie van Veiligheid en Justitie

‘Ik ben opgegroeid in Beverwijk, onder de rook van de Hoogovens. Het was sober en kaal, kunst en cultuur waren er vrijwel niet. Daarvoor ging ik naar Haarlem. Met een vriendin naar het Hartenwensfestival, waar het Noordhollands Philharmonisch Orkest speelde. Dat wil ik ook! voelde ik toen heel sterk. Ik begon met viool en piano. Muziek gaf steun. Ik hoorde ergens bij en had iets wat anderen niet hadden.’ ‘Rond mijn zestiende speelden we de Vijfde symfonie van Tsjaikovski met het Wereldjeugdorkest in de Royal Albert Hall in Londen. Ik weet bij wijze van spreken nog iedere noot. En achter in de zaal stonden jongens op elkaars schouders om ons te zien spelen.’ ‘Door ervan te leren en plezier te hebben in kunst en cultuur, verhef je jezelf. Je hebt een leuker leven. Dat is voor mij een belangrijk motief om enthousiast te zijn voor het Fonds.’

Jan Sebel

Registeraccountant bij PriceWaterhouseCoopers

‘Mijn eerste ontmoeting met cultuur, was toen ik als kind blokfluit leerde spelen tijdens muzikale vorming. Later stapte ik over naar piano. Een stuk goed spelen vergt urenlange studie; ik bewonder de professionals die dit echt goed kunnen. Ik weet hoe moeilijk het is om een instrument te beheersen. Al jong is mijn liefde voor Bach ontstaan, met name de passiemuziek, daar ga ik echt van uit mijn dak! Tijdens het luisteren ontdek ik telkens weer iets wat ik nog nooit eerder heb gehoord.’ ‘Kunst en cultuur prikkelen creativiteit in de mens, dat kan bijdragen leveren op allerlei terreinen; een creatieve impuls in je vrije tijd kan ook progressie op het werk betekenen. Als ik een mooie cabaret voorstelling zie, kan ik die grappen gebruiken tijdens een toespraak op mijn werk. Cultuur op welke wijze dan ook is essentieel in ieder mensenleven.
Ik hoop dat ik met mijn financiële deskundigheid een bijdrage kan leveren aan die ervaring.’

Beleid 2013-2016 Fonds zet samenwerking centraal

De drie nieuwe programma's van het Fonds - Cultuureducatie met kwaliteit, Versterking actieve cultuurparticipatie en Talentontwikkeling en manifestaties krijgen vorm via diverse regelingen. Met als grote gemene deler samenwerking en de maatschappelijke waarde van cultuur.

Het Fondsbeleid voor 2013-2016 telt drie programma's die samen de fases in de culturele levensloop beslaan: van jong geleerd op de basisschool (Cultuureducatie met kwaliteit) naar oud(er) gedaan in de vrije tijd (Actieve cultuurparticipatie) en, bij sommigen, als levensvervulling (Talentontwikkeling).
Dit alles vanuit de overtuiging dat cultuur ertoe doet in een mensenleven en in de samenleving. Fondsdirecteur Jan Jaap Knol voelt zich hierin gesteund door de nieuwe minister van OCW: 'Zij benadrukt het maatschappelijk belang van kunst en cultuur. Het gaat om vorming van mensen en om participatie. Mensen ontlenen hun identiteit aan culturele bezigheden. Of ze nu lid zijn van het Urker Mannenkoor of jaarlijks samen naar Lowlands gaan.'

Variëteit

Begin maart kregen een groot aantal aanvragers uit de grote steden en provincies een subsidie vanuit het programma Cultuureducatie met kwaliteit. Nieuw is dat nu niet de overheden, maar culturele instellingen de aanvragers en penvoerders zijn van de projecten. Voorwaarde voor toekenning was bovendien dat elke instelling samenwerkt met een of meer basisscholen. Zo wil het Fonds garanderen dat er echt op 'de werkvloer' iets tot stand wordt gebracht. Er zit veel variëteit in de projecten en dat is goed, vindt Knol. 'We willen juist niet 'one size fits all'. Zo kiezen Delft en Nijmegen ervoor met een beperkt aantal scholen samen te werken, terwijl in Amsterdam alle basisscholen aan de slag gaan met muziekeducatie. Uit een analyse door het Landelijke Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) blijkt dat de meeste aanvragen gericht zijn op de ontwikkeling van leerlijnen, professionalisering van zittende leerkrachten en versteviging van de relatie tussen scholen en culturele omgeving. Minder populair is toetsing van cultuureducatie. Ook het speciaal onderwijs blijft onderbelicht. Bovendien wordt nog te vaak gedacht in de traditionele kunstdisciplines en krijgen de creatieve mogelijkheden van nieuwe media nog te weinig aandacht. 'Aan die witte vlekken gaan we nog werken', verklaart Knol.

Pedagogisch denken

Draaide het in de vorige beleidsperiode vooral om randvoorwaarden en kennismakingsmenu's, nu staat de inhoud voorop. 'Scholen en instellingen moeten nadenken over een samenhangend programma en leerdoelen.'
In opdracht van OCW maakt SLO een landelijk kader voor cultuureducatie, met praktische handvatten voor scholen. Het Fonds wil in aansluiting daarop de komende jaren ook investeren in deskundigheidsbevordering van aankomende leraren, in samenwerking met pabo's en kunstopleidingen. Op pabo's moet meer aandacht voor de rol van cultuur komen, op kunstopleidingen juist voor pedagogisch denken.

Dat laatste is ook een opdracht voor culturele instellingen. 'Een valkuil is dat instellingen te veel met hun eigen aanbod bezig zijn en zich te weinig verdiepen in de context van het onderwijs', licht Knol toe. 'Het gesprek met scholen gaat niet alleen over 'leuke activiteiten', het gaat ook over de samenhang met het onderwijsprogramma'. Daarom is het belangrijk dat culturele instellingen sámen met scholen nadenken over opbrengstgericht werken en over de vraag 'wat willen we nu bereiken met kinderen?'. Via kunst en cultuur kun je vaardigheden die kinderen nodig hebben, ontwikkelen, zoals creativiteit, uitdrukkingsvermogen en verbeeldingskracht.' Kunst als middel dus? 'Die doel-middel discussie is erg sleets geraakt.' zegt Knol 'Het is juist het benutten van de kracht van kunst in het onderwijs.'

Menselijke maat

De kracht van cultuur staat ook centraal in het programma Versterking actieve cultuurparticipatie. Tot half april konden mensen aanvragen indienen voor projecten voor ouderen, immaterieel erfgoed (in aansluiting op het UNESCO-verdrag) en vernieuwing van de sector. Participatie, vorming, identiteit en sociale verbanden zijn daarbij sleutelwoorden. 'Kunst heeft te maken met hoe je je verhoudt tot de wereld en tot anderen', zoals Knol zegt.

Het programma mikt op een passend aanbod voor ouderen, een groeiende groep in de samenleving. Doel is het weghalen van praktische en sociale drempels om zo meer ouderen cultureel actief te maken. Het Fonds moedigt samenwerking tussen amateurverenigingen, ouderenorganisaties, zorginstellingen en bedrijfsleven aan. Zelf werkt het samen met twee particuliere fondsen voor ouderenprojecten, Stichting RCOAK en Fonds Sluyterman van Loo. Ook ligt er een convenant in het verschiet van de fondsen, het nieuwe kennisinstituut LKCA en de ministeries van OWC en VWS.
Bij immaterieel erfgoed draait het om het levend houden van ambachten, tradities en verhalen. 'Dit onderwerp leeft enorm', vertelt Knol. 'Mensen zijn in deze tijd van globalisering op zoek naar de menselijke maat. Ze willen weten waar iets vandaan komt en gaan op zoek naar verhalen over hun omgeving en verleden.' Daarbij geven ouderen aan jongeren hun kennis en kunde door, zoals in het project rondom de Hindelooper schilderkunst.

Levend houden is ook het motto van de derde poot in dit programma, de organisatorische versterking van de amateurkunstsector. Om jong en vitaal te blijven moeten verenigingen aansluiting zoeken bij maatschappelijke organisaties en inhaken op kansen die zich voordoen. Nieuwe culturele vormen, zoals jeugdcircus, verdienen een stevige bodem.
Het Fonds investeert in deskundigheidsbevordering en samenwerkingsverbanden.
Vanuit de amateursector en het onderwijs komen talenten bovendrijven. Die moeten begeleiding krijgen en dat is de inzet van het derde programma, Talentontwikkeling. 'Het gaat erom dat jongeren kunnen ontdekken waar ze echt goed in zijn en waar hun grenzen liggen.' Vanuit dit programma ondersteunt het Fonds een scala van initiatieven zoals de Kunstbende, het Prinses Christina Concours en het Jeugdorkest Nederland. Ook hier moedigt het Fonds de samenwerking tussen alle schakels in de keten aan: de Centra voor de Kunsten, het professionele werkveld en de kunstopleidingen. 'Deze tijd vraagt om samenwerking. Juist jong talent is er enorm bij gebaat als hun begeleiding optimaal verloopt.'

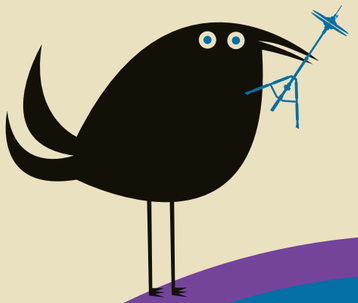

LKCA als natuurlijke partner

Het begin 2013 gestarte Landelijke Kennisinstituut voor Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA, ontstaan uit een fusie van Cultuurnetwerk Nederland en Kunstfactor) is de natuurlijke partner van het FCP. De speerpunten van het instituut corresponderen met de drie Fondsprogramma's. Dat is niet toevallig, want ze bedienen hetzelfde veld. Waar het Fonds stimuleert en versterkt, vergaart het LKCA kennis. Het monitort en analyseert bijvoorbeeld de projecten en gaat na waar in het veld behoefte aan is, waar witte vlekken zijn en wat de opbrengsten zijn van programma's als die van het Fonds. Samen organiseren fonds en instituut netwerkbijeenkomsten en conferenties, zoals de conferentie over de maatschappelijke waarde van kunst in mei 2013.

De Gouden C

In een broeierig Julianapark in Utrecht werd op 5 juli 2012 voor het eerst de Gouden C uitgereikt: een prijs voor het project dat je mee móet maken. Met deze gouden C wil het Fonds voor Cultuurparticipatie laten zien wat voor mooie en inspirerende projecten er allemaal in een jaar worden ondersteund. Projecten die niet alleen leuk zijn om te bezoeken maar die bovenal een grote impact hebben op de creatieve ontwikkeling van de deelnemers.

De jury bestond uit

- **Margriet van Kraats (directeur Poppodium Tivoli) juryvoorzitter**
- **Michiel van der Kaaij (eigenaar Van der Kaaij cultural projects, voorheen hoofd Erfgoed Actueel)**
- **Wies Rosenboom (hoofd Stafbureau en hoofd Dans en Schrijven, Kunstfactor)**
- **Kees Vuyk (universitair hoofd-docent en coordinator van het master programma cultural policy and cultural management Universiteit Utrecht)**

Orchestre Partout

Misschien kunnen de bandleden van Orchestre Partout elkaar niet verstaan, dit unieke ensemble bevestigt maar weer eens dat de taal van de muziek universeel is. Want hoe anders dan met muziek kan je een Ethiopisch toetsenist, een fluitist uit Irak, een gitarist uit Marokko, een Hollander op een contrabas en twee zangeressen uit Afghanistan en Myanmar nu samen een verhaal laten vertellen?

Een Afghaans verhalend lied bijvoorbeeld, dat in de volle zaal van het Haarlemse Cultuurcentrum De Pletterij ondanks de taalbarrière toch door iedereen wordt ‘verstaan’. ‘‘Dat lied ging over de liefde, maar dat hadden jullie vast al begrepen’’, glimlacht Ted van Leeuwen als hij het zichtbaar geraakte publiek toespreekt. Van Leeuwen is muzikant en vanuit 5eKwartier ook de begeleider van de unieke band. Twee jaar geleden is hij met een paar deelnemers begonnen in het asielzoekerscentrum in Alkmaar en sindsdien oefent Partout elke dinsdagavond in wisselende samenstelling. Van Leeuwen: ‘‘Elke repetitie en elk optreden is het afwachten wie er bij kan zijn. Soms wordt een van de spelers uitgezet, overgeplaatst of krijgt er iemand een verblijfsvergunning. Weer anderen zijn er al vanaf het allereerste begin bij.’’ Zo ook de Afghaanse Yasmin met haar prachtige stem: ‘‘Op een avond liep ik wat verveeld door het centrum toen ik ineens muzikanten zag repeteren, nu doe ik al anderhalf jaar elke week mee.’ Hoewel de negentienjarige Yasmin in Afghanistan nooit zong, want ‘dat kon daar gewoon niet’, komt ze op het podium over als een prof die ook de Ethiopische en Marokkaanse liedjes van vocals weet te voorzien. Ze wordt daarbij ondersteund door een onzichtbare tweede stem die, zoals later blijkt, van een andere Afghaanse achter het podium vandaan komt. Dit meisje wil wegens haar geloof niet zichtbaar op het toneel verschijnen maar krijgt bij het orkest toch de kans om te doen wat ze het liefste doet: zingen. Yasmin: ‘‘We zijn allemaal verdrietig of maken ons zorgen over verblijfsvergunningen, op het podium maken al die dingen voor eventjes niets uit.’’

Orchestre Partout staat na twee jaar opstartsubsidie nu op eigen benen. In de zomer wil de band met een tour langs de festivals, nieuw publiek aanboren. Tegelijkertijd heeft het initiatief in AZC Utrecht de wil doen ontstaan om ook daar een leerorkest te vormen. Op dit moment probeert de Vrolijkheid met onder meer een crowdfundcampagne ook dit tweede orchestre te realiseren.

De vijf genomineerde projecten voor de Gouden C 2011 waren:

1. ***Open Blokfluit Dagen Amsterdam van Stichting The Royal Wind Music***
2. ***Festival Academie 2011 van Stichting Festival 5D***
3. ***Orchestre Partout (voorheen Global Orchestra) van de Nationale Stichting ter Bevordering van de Vrolijkheid en het 5eKwartier***
4. ***Spin Off 2011 (finale en workshops) van Stichting Spin Off***
5. ***DUF Waanwijs van Stichting Pica Pica***

participerend picknicken in het park

Op 5 juli 2012 was cultuurparticiperend Nederland welkom om samen met het Fonds te picknicken in het park. Om te netwerken en te genieten van mooie optredens. Maar ook om in een periode waarin de cultuursector met zeer grote bezuinigingen wordt geconfronteerd, en de toekomst van veel instellingen en projecten onzeker is, al het moois te benadrukken dat deze sector voortbrengt. Met het overhandigen van een Gouden C aan Orchestre Partout is een traditie geboren; ook dit jaar zal tijdens de Participatiepicknick een ‘gouden’ cultuurparticipatieproject in het zonnetje worden gezet.

Het beste van twee werelden

Voor de periode 2009-2012 konden culturele instellingen een beroep doen op de regeling Het Beste Van Twee Werelden (HBVTW). Dit programma was ontwikkeld om de amateursector inhoudelijk op een hoger plan te tillen en een duurzame en gelijkwaardige relatie op te bouwen tussen professionals en amateurs. Tenslotte was het de bedoeling de bijdrage van amateurs aan het culturele leven zichtbaarder maken. In totaal konden negentien initiatieven rekenen op de steun van het Fonds. Toen de regeling in 2012 op z'n einde liep, nam een speciaal samengestelde visitatiecommissie een kijkje bij de projecten om de balans op te maken.

Voorheen werkten professionals en amateurs behoorlijk gescheiden van elkaar. De commissie concludeerde dat, dankzij de geïnitieerde projecten, deze twee werelden zichtbaar dichter tot elkaar zijn gekomen. Daarnaast werd al snel duidelijk dat de amateursector zich verder had ontwikkeld en nog altijd volop in ontwikkeling is. Of de projecten ook hebben bijgedragen aan de zichtbaarheid van de betekenis van amateurs voor de culturele sector was moeilijker meetbaar, maar over het algemeen kan worden gesteld dat veel instellingen op allerlei vlakken gegroeid zijn dankzij HBVTW.
Het succes achter een regeling als HBVTW is wat betreft de commissie te danken aan zes randvoorwaarden, die voor ieder project met professionals en amateurs gelden. Op HBVTW kan geen beroep meer worden gedaan. Onderstaande succesfactoren kunnen toekomstige projecten echter wel helpen de scheidslijn van de wereld van de amateur en die van de professional nog meer te overbruggen.

SUCCESFACTOR 1
NEEM DE TIJD
Om een duurzame relatie op te bouwen tussen amateur en professional is tijd nodig. Het kost tijd om amateurs bij projecten te betrekken, een relatie met ze op te bouwen en deze te bestendigen. Zeker als mensen die geïsoleerd van de maatschappij leven de doelgroep zijn. In die gevallen moet ook hun vertrouwen worden gewonnen. Ook het generen van publiek en werven van samenwerkingspartners is niet in één dag geregeld.

SUCCESFACTOR 2
STREEF NAAR KWALITEIT
Voor ieder project van HBVTW werd een

De commissie concludeerde dat, dankzij de geïnitieerde projecten, deze twee werelden zichtbaar dichter tot elkaar zijn gekomen.

hoogwaardig eindresultaat nagestreefd. Hiervoor werd altijd uitgegaan van de kracht van deelnemers. Het spreekt voor zich dat amateurs technisch minder ontwikkeld zijn dan professionals. Dat betekent niet dat zij het publiek niet kunnen raken, ze kunnen op hun eigen manier schitteren als er maar wordt uitgegaan van de verbeeldingskracht van de amateur.

SUCCESFACTOR 3
VERSTERK ELKAAR

Als professionals en amateurs de handen ineen slaan, kunnen samenwerkingen worden aangegaan die vruchtbaar zijn voor beide partijen. Dit geldt op organisatorisch vlak door betrokkenheid van onder meer politieke instanties en het bedrijfsleven. Maar ook op inhoudelijk vlak is het nodig nieuwe verbindingen te creëren, die ervoor zorgen dat een groter draagvlak ontstaat.

SUCCESFACTOR 4
DRAAG OVER

Kennisoverdacht kan op verschillende manieren plaatsvinden, waarbij de ene vorm meer resultaat oplevert dan de andere. Projecten waarin de rol van de amateur vastligt, hebben vaak een mooie leerzame ervaring tot resultaat. Uitwisselingsprojecten waar de amateur de ruimte krijgt om zich aan het project te verbinden doordat hij een eigen bijdrage kan leveren, creëren ook betrokkenheid en saamhorigheidsgevoel. Er zijn vijf overdrachtsvormen te onderscheiden.

In de meester-gezel constructie ontstaat een uitwisseling waarbij de amateur vakkennis opdoet en de professonial enthousiasme. In peer-to-peer overdracht scholen de deelnemers elkaar. Degenen met de meeste kennis en ervaring dragen deze over aan degene met minder kennis en ervaring. Bij het co-mentoring principe werken docenten met verschillende expertise samen wat het ‘een-plus-een-is- drie-principe’ bevordert. Een vierde overdrachtsvorm is die van de wisselende rollen; deelnemers vervullen binnen een project verschillende rollen, bijvoorbeeld eerst op artistiek en vervolgens op organisatorisch vlak. Tot slot zijn er de contact-netwerkmomenten waarop deelnemers andere amateurs en professionals ontmoeten en hiermee ervaringen en kennis kunnen uitwisselen.

Het spreekt voor zich dat amateurs technisch minder ontwikkeld zijn dan professionals. Dat betekent niet dat zij het publiek niet kunnen raken, ze kunnen op hun eigen manier schitteren.

SUCCESFACTOR 5
VIER DE SUCCESSEN

Door succesvolle resultaten zichtbaar te maken via sociale media kunnen instellingen andere partijen ook de artistieke, sociale en economische meerwaarde van hun projecten laten zien. Cultuur maakt een stad of regio immers aantrekkelijk voor bedrijven om zich daar te vestigen, bevordert toerisme en voorkomt leegloop.

SUCCESFACTOR 6
BOUW EEN COMMUNITY

De passie voor een bepaalde kunstvorm kan voor een amateur net zo groot zijn als voor een professional. Als mensen zich laten leiden door hun passie vervagen hun achtergronden, waardoor meer eenheid ontstaat. Daarnaast bevorderen gelijkwaardigheid en veiligheid binnen een groep de verrijking van het product. Zo ontstaat als vanzelf een groter draagvlak en breder publiek.

Ontwerpwedstrijd **voor accessoires**

Dit jaar zette het Fonds een wedstrijd uit voor het ontwerpen van accessoires. Daarop ontvingen we ontzettend veel reacties en talloze foto’s van ringen, tassen, knopen, kralen, kettingen, nog meer tassen en nog meer kettingen. De volgende vijf blonken uit qua originaliteit, vakmanschap, kleur- of materiaalgebruik. Laat je inspireren!

Een gedeelde eerste plaats voor Leontine van Geffen

‘Het materiaalgebruik voor mijn theedoektassen is simpel, twee theedoeken - het liefst met een lekker Hollands printje-, twee hengsels en een overgebleven lintje of versiersel. Zo klaar en altijd leuk als kadootje.’

Nancy Kers

‘Naast mijn reguliere baan als illustrator ben ik altijd bezig met nieuwe inspirerende projecten, zo ook deze tassen. Na het patroon te hebben gemaakt en getest, laat ik sommige delen met een door mijzelf ontworpen print op stof drukken.’

Jojanneke Dekens

‘Ik bewerk parelkettingen met wol of katoen, waardoor er parelkettingen met een gehaakt jasje ontstaan. Er is nu al een hele serie ontstaan met gekregen en tweedehands gekochte parelkettingen. Ik gebruik oude haakpatronen uit boekjes, en inmiddels ontstaan er uit mijn eigen hand ook patronen die ik gebruik voor mijn kettingen. De wol of katoen die ik gebruik probeer ik te matchen met de kleuren van de seizoenen.’

Een gedeelde eerste plaats voor Sumeya Donmez

‘Ik heb een ketting gemaakt en die de naam ‘‘African Treasure’’ gegeven. Mijn inspiratie was een beetje richting Afrikaanse kettingen en kleuren, ook heb ik materialen gebruikt die niet altijd bij sieraden voorkomen zoals geknoopt metseldraad, koperen ketting, glazen tegeltjes, koperen studs, lint, koperen ringetjes en koord. Daarbij heb ik onder meer een macramétechniek verwerkt.’

BY MONIQUE

‘Dit sieraad is speciaal voor deze man in opdracht gemaakt van een rubberen kruiwagenbinnenband. Voorheen maakte ik ook al rubberen sieraden met perforaties, die kleiner en duidelijk vrouwelijker zijn maar door de vraag of ik ook iets groots voor een man kon maken ben ik tot deze vorm gekomen. De inspiratie voor mijn gaatjespatronen haal ik uit de natuur, zoals de rotsvormen die ik in Amerika tegenkom. De vorm van mijn sieraden ontstaat door het aftasten van de mogelijkheden die het materiaal mij biedt zoals hier de rubberen binnenband de vorm van de hals volgt.’

TALENTEN & HUN HELDEN

Een van de speerpunten van het Fonds voor Cultuurparticipatie is talentontwikkeling. Met het programma Talentontwikkeling en Manifestaties zet het Fonds ook in de beleidsperiode 2013-2016 stevig in op talentontwikkeling in verschillende disciplines. In ‘Talenten & hun helden’ laat het Fonds in drie interviews veelbelovende jonge artiesten aan het woord over waarom dit zo belangrijk voor hen is, wie ze bewonderen en waar ze nog van dromen.

Jona Biemans (15)

Jona won in 2012 de Kunstbende met een zelfontworpen krukje. Maar bovenal tekent ze. Striptekenaar en illustrator Maaike Hartjes komt ook uit de kweekvijver van Kunstbende. Jona: 'Ik heb altijd al veel getekend – dat stond al in m'n rapport uit groep 2. Tekenen maakt me rustig en fijn geconcentreerd. Ik ontwerp ook dingen. Het krukje waarmee ik de Kunstbende 2012 won en een boekenplank in de vorm van een elfenbankje heb ik ook echt uitgevoerd. Ik wil graag meer gaan uitvoeren, maar tekenen gaat sneller.'

Maaike: 'Een handige combinatie van talenten: je kunt zelf je ontwerpen schetsen. En het is goed om veel uit te proberen. Er zijn veel tekenaars, dus de concurrentie is groot. Hoe meer tijd en energie je erin kunt steken, hoe beter. Ik vind het heel goed dat je meedoet aan wedstrijden en een tumblerpagina hebt; laat je zoveel mogelijk zien en grijp alle kansen.'

Inspiratie

J: 'Mijn vroegste inspiratie was mijn vader. Hij klust veel en is goudsmid. Hij heeft vroeger eens een ketting die ik had ontworpen echt uitgevoerd – dat was heel stimulerend. Mijn zus zit op de kunstacademie, en m'n moeder is ook kunstzinnig. Voorbeelden voor mij zijn Eric Carl en Thé Tjong-Khing met die perfect uitgevoerde details, en ik vind Hundertwasser heel mooi. Verder haal ik inspiratie uit de mensen om me heen en vooral de natuur: als ik gedachteloos teken, worden het altijd bomen.

M: 'Het helpt om te experimenteren – je eigen stijl komt later wel. Ik oefen ook nog geregeld in andermans stijl. Dan neem je er elementen van over in je eigen werk. Zo wordt je werk steeds beter. Zolang je niet kopiëert, natuurlijk.'

Ambitie

J: 'Bij het winnen van de Kunstbende hoorde onder meer een masterclass aan de ArtEZ Hogeschool en een museumjaarkaart, dus ik kan vaker naar het museum. Ik ga weleens met m'n zus. En ik hoop dat het winnen goed is om op de kunstacademie te komen over twee jaar. Dat wil ik graag.'

M: 'Ik heb heel goede herinneringen aan de Kunstbende: allemaal creatievelingen bijeen – geweldig was dat!'

Dromen

J: 'Ik ben nu bezig, op aanraden van de Kunstbendejury, een boekje te maken van een reeks tekeningen die ik dit jaar had ingestuurd over hoe fantasie ontstaat – hoe je hersenen aan de slag gaan met beelden, geuren en gevoelens die binnenkomen. En ik droom ervan ooit een boek met mijn zus uit te geven: haar gedichten met mijn tekeningen erbij.'

M: 'Het verbaast me dat je eerst een boekje wilt: online bereik je veel meer mensen. Ik zou je aanraden een eigen website te maken. Ik heb nu, naast mijn website, een facebookpagina die uiteindelijk wel leidt tot een boekje, maar waarop ik eerst online ideeën uitwissel. Het boekje moet jonge tekenaars op een leuke manier helpen professionaliseren – mooi in thema!'

Bruno Punt (19), Melle (18), Pletnum (21) en Urbs (20)

Flow&Co zijn: Bruno, Melle, Pletnum en Urbs, uit Deventer. Ze wonnen in 2012 onder meer de Grote Prijs van Nederland, in de categorie hiphop. Rapper Kraantje Pappie uit Groningen was Grote-Prijsfinalist in 2009. De rap scenes uit Deventer en Groningen zijn heel close.

Inspiratie

De leden van Flow&Co begonnen zoals zoveel jongens. Pletnum: 'Ik begon met rappen in Damsco's Most Wanted.' Urbs: 'Ik maakte vanaf m'n 14e tracks in de studio van Saybeats, net als Bruno. Onze vroege helden waren Ryan Leslie, Ja Rule, U-God. Invloeden halen we overal vandaan: onze omgeving, de gebouwen, de natuur, vrouwen, onze fantasie en nieuwe dingen doen.'

Ze stonden al in tientallen voorprogramma's, onder meer bij Kraantje. 'Voorprogramma-ervaring heeft ons geslepen op het podium. En zo komen we veel collega's tegen. Kraantje is een hele chille collega. We kunnen met hem lachen, drinken,

optreden, filosoferen en wellicht ook eens muziek gaan maken. Ons publiek overlapt omdat de humor en werk-ethiek dat ook doen.'

Ambities

Flow&Co: 'Onze winnaarsmentaliteit kwam in 2012 goed uit de verf. We wonnen 3 prijzen en hadden heel veel lol. Nu verder!'
Kraantje: 'De nominatie is het belangrijkste, niet wie uiteindelijk wint. Winnen kan bijna een vloek zijn, daar hebben we het ook over gehad met elkaar: langzaam groeien werkt vaak beter. Maar Flow&Co zijn misschien pretentieus, ze maken het ook waar! Ze bikkelen ervoor.'

F&C: 'Over 25 jaar willen we allevier een viskraam in dezelfde stad hebben en elkaar beconcurreren, tot die tijd willen we zeker in de muziek blijven. Daarom werken we hard en proberen we veel. Het liefst worden we elke dag beter. En we hopen dat we ervan blijven genieten.'
K: 'Mooi, ik hou van vis! Weet je, het is belangrijk elke week een uurtje te gaan zitten en evalueren. En soms wordt het zo druk, dan moet je even vrij nemen.'
F&C: 'Voor nu is een goede release en media rondom onze nieuwe Kibbelayng Tape erg belangrijk. Over een tijdje is de Popprijs winnen niet zo'n slecht idee. En de State Awards voor beste live act!'
K: 'Nee, de Popprijs wil ik eerst!'

F&C: 'We zijn niet gekomen voor het geld, maar om mooie dingen te maken. Maar het is leuk dat je daar geld mee kunt verdienen als je het goed doet.'
K: 'Recensenten doen snel negatief over schnabbels. Maar met dat geld kun je weer muziek maken. Ik investeer vooral in m'n studio en m'n muziek. En ik doe graag wat terug voor de mensen om me heen.'

Dromen

In hun stoutste dromen koopt MelleBEATS van zijn muziekverdiensten een appartement in New York met uitzicht op Central Park, staat Bruno Punt op Lowlands, krijgt Pletnum een feat met Marco Borsato en hangt Urbs op een familiefeestje met drie gouden platen. Urbs: 'Veel familieleden gaan lekker in de muziek, dat wil ik ook!'
K: 'Naarmate je verder komt, krijg je nieuwe dromen. Als je maar op tijd stopt. Mijn grote voorbeeld, Extince, deed dat niet.' Maar aan stoppen denkt Flow&Co voorlopig nog niet!

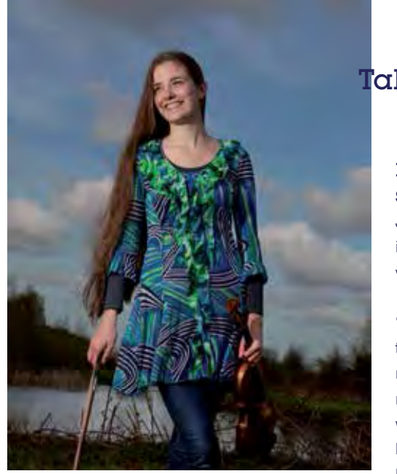

Svenja Staats (16)

Svenja won in 2011 het Prinses Christina Concours. Liza Ferschtman (33) stond in 1993 in de halve finale en bouwde een glansrijke vioolcarrière op.

Het begin

Svenja: 'Ik luisterde vaak als mijn broer viioolles had en op mijn vijfde ben ik ook begonnen. Het blijft uitdagend: ik krijg er energie van want het is mijn passie. Ik doe zoveel mogelijk zolang ik het met school kan combineren en het mijn ontwikkeling verbreedt. Want hoe jonger je iets leert, hoe gemakkelijker je het onthoudt. Mijn leraar helpt me selecteren welke concerten ik doe.'
Liza: 'Begrijpelijk dat je nu zoveel mogelijk wilt, maar neem ook voldoende tijd om rustig te studeren. Je krijgt het nog druk genoeg! Ach, ik nam vroeger ook teveel hooi op m'n vork, achteraf is het gemakkelijk praten.'

Inspiratie

S: 'Ik heb zoveel voorbeelden, Itzhak Perlman, Joshua Heifetz, Leonidas Kavakos. Het hele leven is één grote inspiratiebron: alles wat je meemaakt verandert je muziek, dat ervaar ik nu al.'

'Heel bijzonder vind ik de Classic Express, de trailer van het Prinses Christina Concours (PCC) met 'uitschuifbare concertzaal'. PCC-prijswinnaars reizen daarmee langs Nederlandse basisscholen, waaronder speciaal onderwijs, om leerlingen te laten kennismaken met muziek. Het is interactief, je hebt heel direct contact. En als de leerlingen zitten te luisteren, is dat zo mooi! De liefde voor muziek overbrengen, dat is mijn hoogste doel.'
L: 'Heel mooi dat dat je drijfveer is, dat is in mijn ogen ook de enige goede motivatie. Niet dat machismo in de klassieke muziek, zo van: ik kan sneller spelen dan jij.'

S: 'Het PCC is belangrijk. Het concours winnen, bleek pas het begín. Ze begeleiden je geweldig. Je mag concerten geven en masterclasses volgen en je leert andere jonge musici kennen.
L: 'Ik was tweedeprijswinnaar, maar kreeg ook veel ondersteuning van het PCC. En andere musici zijn inderdaad van onschatbare waarde voor je ontwikkeling.'

Ambities en dromen

S: 'Vorig jaar mocht ik tijdens het Kamermuziekfestival van Liza Ferschtman spelen, in Delft, dat zou ik dit jaar heel graag weer willen! Liza kan fantastisch haar passie en emoties overbrengen. Mensen kunnen raken met je muziek is het mooiste wat er is.'
L: 'Ik zie Svenja zeker nog veel verder groeien, dus we zien haar vast nog eens terug in Delft!'

S: 'Mijn doel is gelukkig te blijven. Ik speel nu veel met orkesten, maar over twee jaar wil ik naar het conservatorium en misschien ga ik dan wel meer kamermuziek spelen. Ik zou het liefste alles doen, maar dat kan natuurlijk niet. In mijn stoutste dromen reis ik de wereld rond en sta ik als solist in de mooiste zalen. Hoe dan ook, muziek maak je altijd samen.'

L: 'Het is zwaar, maar wel een rijkdom om soleren af te wisselen met kamermuziek. Svenja heeft gelijk, muziek maak je samen, zélfs als je alleen op het podium staat zonder orkest: de band met het publiek is onmisbaar.'

Doe het zelf

BRAZILIAANS UPCYCLEN

Niet weggooien, die plastic fles en oude kranten! Je denkt dat je ze niet meer nodig hebt, maar je kunt er iets nieuws van maken. Je kunt upcyclen. Je hergebruikt dan spullen zonder dat je ze eerst afbreekt. Dat is milieuvriendelijk en het geeft je product een eigen verhaal. Maak bijvoorbeeld eens je eigen portemonnee van afval of ga op zoek naar stadsdieren!

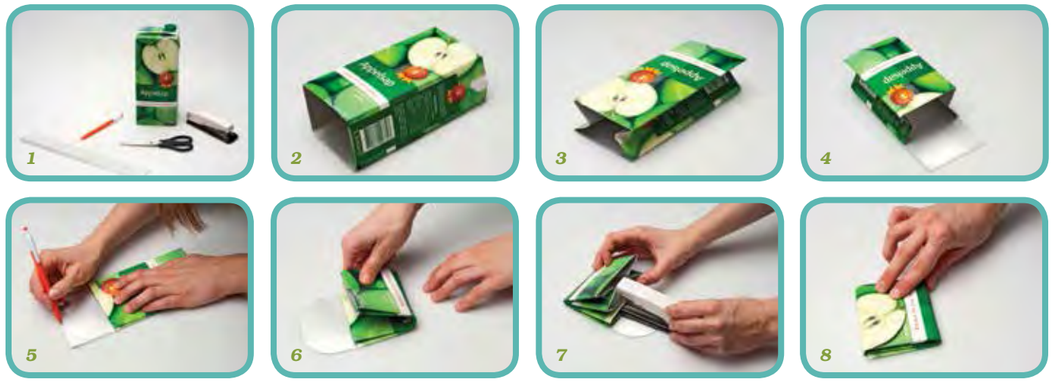

Portemonnee

Maak een nieuwe portemonnee van afval. Benodigdheden: Leeg sap- of melkpak, pen, schaar, nietmachine en klittenband.

1. Schoonmaken *Zoek een leeg sap- of melkpak uit, waar een plaatje op staat dat je mooi vindt. Dit wordt de buitenkant van je portemonnee. Maak het pak goed schoon, door het een paar keer om te spoelen.*

2. Afknippen *Knip de bovenkant en de onderkant van het pak af, zodat je een soort vierkante buis over houdt.*

3. Vouwen *Leg het pak voor je op tafel en vouw de zijkanten naar binnen. Tip: Bekijk het voorbeeld goed om te zien welke kant je het karton op moet vouwen.*

4. Afknippen *Knip een derde van de voorkant en de zijkanten af. Kijk goed naar het voorbeeld om te zien hoe dit moet.*

5. Voorflap *Teken op het stuk karton dat uitsteekt de vorm van de voorflap. Deze kan een beetje rond zijn, zoals bij het voorbeeld, maar je kunt natuurlijk zelf ook een andere vorm bedenken. Knip de vorm vervolgens uit.*

6. Dubbelvouwen *Leg het karton neer, met de uitgeknipte flap naar boven. Vouw nu het karton dubbel, richting de flap, maar laat de flap vrij.*

7. Nieten *Gebruik een nietmachine om de twee delen aan de bovenkant aan elkaar vast te nieten.*

8. Klittenband *Vouw de flap naar beneden. Plak een klittenbandje aan de onderkant van de flap, in het midden ervan, en plak er ook een op de buik van de portemonnee, zodat ze precies op elkaar passen. Als je geen klittenband hebt, kun je je portemonnee ook met een elastiekje dichthouden. Je kunt je portemonnee ook versieren. Gebruik stukjes karton, stoffjes, etc. Je kunt het karton ook bestempelen.*

Kijkopdracht

ZOEK STADSBEESTEN

In de natuur, op straat of in alledaagse spullen kun je van alles zien. In de wolken, een boomstronk of een vertrapt kauwgommetje op de grond. Soms wordt zo'n voorwerp ineens een BEEST!

ZOEK EN WIN

*In de tentoonstelling **MixMax Brasil** kun je op zoek naar stadsbeesten. Maar ook in je eigen omgeving zijn vast stadsbeesten te vinden. Ga op zoek naar stadsbeesten in jouw eigen omgeving en upload je foto in de fotogalerij op **www.tropenmuseumjunior.nl.** De mooiste foto's maken kans op een MixMax-prijzenpakket.*

DE SMAAK TE PAKKEN?

*In de doe-tentoonstelling MixMax Brasil van het Tropenmuseum Junior kun je onder leiding van Braziliaanse medewerkers zelf aan de slag met de Braziliaanse mixcultuur. Of neem een kijkje op **www.tropenmuseumjunior.nl** voor meer knutseltips.*

STRP SENIOR

Een brug tussen gepensioneerde technici en technologische kunstenaars

Jarenlang was Strijp –S in Eindhoven het werkterrein van duizenden medewerkers van Philips. Hier ontwikkelden en produceerden zij onder andere gloeilampen, radiotoestellen en computers. Inmiddels doen de oude fabrieken dienst als woning, werkplaats, uitgaansgelegenheid en leefomgeving van een nieuwe generatie creatievelingen. In het STRP SENIOR project keren gepensioneerde technici terug naar hun voormalig werkveld en ontmoeten zij in een reeks workshops kunstenaars met dezelfde passie: technologie.

Iedere twee jaar vindt op Strijp –S de STRP Biënnale plaats. Tien dagen lang smelten kunst en technologie samen op dit indoor art & technology festival, dat zich in Europa tot een van de grootste in zijn soort mag rekenen. Naast filmvertoningen, lezingen en muzikale optredens exposeren internationale kunstenaars in een interactieve tentoonstelling. City of Cyborgs was het thema voor de editie van 2013. Het schrikbeeld van Terminator, de mensmachine uit de jaren tachtig heeft plaats gemaakt voor een beeld waarin de scheidslijn tussen mens en technologie steeds dunner wordt. Denk maar aan alle mobiele telefoons, camera's en tablets die niet meer weg te denken zijn uit ons straatbeeld.

Sociale aspect

Onder de noemer STRP MEETS en STRP SHARE organiseert STRP diverse activiteiten tussen de biënnales door. STRP SHARE is een bundeling van projecten, waarin kennis- en cultuuroverdracht centraal staan. Aanvankelijk richtte deze projecten op jongeren en studenten, maar met STRP SENIOR komt daar verandering in. Shirley Hendrikse, projectleider van STRP SENIOR, legt uit waar de keuze voor een project met oud-technici vandaan komt: 'We mogen niet vergeten waar we vandaan komen. De technologie van nu is enorm ontwikkeld dankzij de uitvindingen van vorige generaties technici. Bovendien zit er een schat van kennis bij deze doelgroep die soms meer dan veertig jaar werkzaam is geweest in de technische industrie. Wie weet wat er uit een samenwerking voortkomt tussen hen en kunstenaars van nu met een hang naar analoge maar ook digitale technologie.'
Toch zijn de resultaten van de workshops niet de enige drijfveren van dit project. Het sociale aspect is zeker zo belangrijk. 'Voor het werven van deelnemers benaderde ik diverse verenigingen van gepensioneerden. Denk hierbij aan Philips, DAF, TU Eindhoven en kleinere ondernemingen. Maar ook een vereniging als de Klokkenmakers. Al deze clubs kennen het wekelijkse koffie-uurtje. De ouderen hechten veel waarde aan dit moment. Het mooie aan STRP SENIOR is dat die gezelligheid gecombineerd wordt met het inzetten van hun kennis en ervaring voor het ontwikkelen van nieuw werk', aldus Hendrikse.

Oude rotten

Geïnteresseerde ouderen maakten kennis met STRP SENIOR tijdens de afgelopen biënnale waar zij werden rondgeleid door de interactieve expo. 'Een groot verschil met de reacties van jongeren die de expo bezochten, was de diepgewortelde interesse en nieuwsgierigheid waarmee ouderen keken. Zij hadden de drang uit te vinden hoe de installaties werkten en hierover kennis uit te wisselen met de aanwezige kunstenaars.'
Naar aanleiding van gesprekken die ontstonden op deze kick-off ontwikkelt Hendrikse een workshopprogramma waarbij de senioren in groepjes worden gekoppeld aan jonge licht-, geluids- of kinetische kunstenaars. 'Hoe de workshops er concreet uit gaan zien, zal per groep verschillen. Het wordt geen hap-klaar-programma dat steeds opnieuw wordt afgespeeld. Er zal worden uitgegaan van de behoeften die spelen bij de senioren. Belangrijk hierbij is dat de verhouding tussen de ouderen en de kunstenaars gelijkwaardig is', aldus Hendrikse. Ook over de uitkomsten van de workshops valt nog niet veel te zeggen maar de jarenlange ervaring van de ouderen en de creativiteit van de kunstenaars levert ongetwijfeld verrassende projecten op, sommige daarvan zullen te zien zijn op de STRP Biënnale van 2015. Bij succes wil Hendrikse zeker meer projecten voor deze doelgroep ontwikkelen. 'Enerzijds kan de kennis van de zogeheten oude rotten in het vak bijdragen aan het ontwikkelen van nieuwe technieken, anderzijds biedt het ouderen de kans om actief met hun passie bezig te zijn. En zo snijdt het mes aan twee kanten.'

'Het mooie aan STRP SENIOR is dat die gezelligheid gecombineerd wordt met het inzetten van hun kennis en ervaring voor het ontwikkelen van nieuw werk'

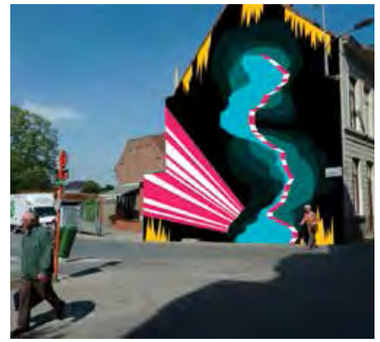

Eduard Bezembinder

Kunstenaar Eduard Bezembinder ontwierp in opdracht van het Fonds het beeld voor een poster over de regeling cultuurparticipatie met gemeenten en provincies die liep van 2009 – 2012. De poster is als bijlage opgenomen bij het publieksverslag over 2012.

Wat voor soort werk maak je? ‘Heel breed eigenlijk. Ik maak van alles, na anderhalf jaar tekenen vind ik het nu weer tijd om te schilderen. Mijn werk is vooral grafisch maar ik probeer wel verschillende stijlen en technieken. Die diversiteit vind ik leuk. Zo kwam ik tot de conclusie dat je niet heel goed hoeft te kunnen tekenen om toch een bijzondere tekening van hoge kwaliteit te maken. Je moet vooral goed kijken en weten wat je mogelijkheden zijn. Soms helpt een beperking daar juist bij.’

Hoe ziet jouw werkproces eruit? ‘Ik maak eerst een ontwerp op de computer en voer het daarna uit. Dat is handig want dan kan ik al zien hoe het werk wordt voordat ik het ga maken. Ook als mensen werk van me willen kopen, is dat prettig. Het is even wennen om de vertaling te maken van de computer naar het echte werk maar dat leer je gaandeweg. Verder vind ik het belangrijk om dichtbij mezelf te blijven en vooral te maken wat ik leuk vind.’

Welke andere kunstenaars bewonder je? ‘Er zijn tal van kunstenaars die ik bewonder of exposities die ik inspirerend vind. Hun werk plaats ik op mijn blog: weblog.bezembinder.nl. Er staan vooral beelden op; het devies daar is: ...because words are boring. Laat de beelden maar spreken!’

Wat zou je graag nog eens maken maar is er nog niet van gekomen? ‘Ik zou graag een keer iets heel groots willen maken. Bijvoorbeeld op de zijkant van een flatgebouw of kunst in de openbare ruimte. Het spreekt me aan omdat dat iets voor iedereen is. Zelf vind ik het prettig om dat soort kunst tegen te komen; het verrijkt het straatbeeld.’

Hoe heb je het maken van de poster bij dit publieksverslag ervaren? ‘Dat was best een moeilijke opdracht. Wat vooral was blijven hangen, was het woordje “mooi”. Daartoe heb ik eerst onderzocht wat mensen aanspreekt. Bruikbare elementen bleken onder andere landschapsfoto’s, kleurige abstracties, edelkitsch en surrealisme. Daarmee ben ik gaan spelen en tot deze collage gekomen. Kenmerkend voor mijn werk is dat ik losse elementen samenvoeg tot een nieuwe wereld.’

www.bezembinder.nl

Centra voor de kunsten **onder druk**

Cursusafdelingen worden geminimaliseerd, medewerkers ontslagen en hele instellingen opgeheven. Alle centra voor de kunsten staan door de forse bezuinigingen onder grote druk. Wij gingen in gesprek met drie (oud-)directeuren van centra die hun deuren vooralsnog open weten te houden. Hoe zien zij de toekomst en waar liggen nog kansen?

‘Landelijk wordt ontzettend veel bezuinigd, maar per gemeente en instelling zie je een heel eigen dynamiek. Kunstencentrum Pier K kreeg een bezuinigingsopdracht van twintig procent’, vertelt Suzanne Leclaire Noteborn. Zij was tot 2013 directeur bij het kunstencentrum in Haarlemmermeer en werkt inmiddels als zelfstandig adviseur binnen de cultuursector. ‘De kleur van de politiek en de positie van een instelling in een regio zijn volgens mij de twee meest bepalende factoren voor de grootte van een bezuiniging. Ieder verhaal is anders, maar duidelijk is dat het veel druk legt op de hele sector. Vooral het tempo waarmee de bezuinigingen worden ingevoerd. Iedereen snapt dat gemeenten een opgave hebben, maar hun keuzes hebben soms niets met de inhoud te maken. Toch wordt er met de bezuinigingen aan het vertrouwen in

een instelling getornd. Het zou veel beter zijn als gemeenten en centra samen optrekken in plaats van tegen elkaar te strijden. En als gemeenten duidelijk maken achter welk deel van de instelling zij nog wél staan.’
Ilse Verburgh, directeur van Centrum voor de Kunsten Markant in Apeldoorn, knikt instemmend. Maar eigenlijk moet je de besluiten van gemeenten voor zijn, vindt zij. ‘We moeten zelf in een vroeg stadium het voortouw nemen. Wat zou de opgave kunnen zijn en welke vorm zou daarbij passen? Welke businessmodellen zijn haalbaar in de toekomst? Daar kun je alvast met elkaar over praten. In onze organisatie – wij zijn 25 procent gekort – heeft de bezuiniging ook een dynamiek teweeg gebracht die ik goed vind. We zijn beter gaan nadenken over onze meerwaarde ten opzichte van andere organisaties en over de keuzes om activiteiten wel of niet voort te zetten.’

Flexibiliteit

Meer dan ooit moeten centra voor de kunsten flexibel inspelen op wat de samenleving vraagt. Om overeind te blijven is het noodzakelijk mee te bewegen met de veranderende wens van de consument. Daar zijn Leclaire Noteborn, Verburgh en Harrie Swinkels, directeur van Centrum voor de Kunsten Fluxus in Zaanstad, het over eens. ‘Mensen willen nog steeds cursussen volgen, maar wel korter en meer gericht op de praktijk. De traditionele manier van lesgeven wordt op de proef gesteld. Jongeren willen niet zozeer drummen leren, maar meteen drummer zijn. Daarom heeft Pier K onder andere de Pop4Daagse opgezet. Vier dagen gratis popconcerten door en voor docenten en cursisten, met optredens, workshops en demonstraties. Zo kan iedereen meteen op het podium staan en leren wat muziek maken is. Deze dagen zijn razend populair. De zalen zaten dit jaar weer bomvol’, aldus Leclaire Noteborn.
‘De samenleving is op dit moment heel dynamisch. Dat vraagt om razendsnel meebewegen’, haakt Verburgh in. ‘Makkelijk is dat niet, met de huidige organisatievormen en CAO’s, maar de bereidheid tot flexibiliteit is belangrijk. Dan zie je de kansen die er liggen. Deze nieuwe manier van werken eist wel meer van je werknemers. Zij moeten breed inzetbaar zijn. Ik heb van 15 procent van mijn personeel afscheid genomen. Als er nu weer iemand bijkomt, heeft hij een ander profiel. Zo heb ik een jongerenwerker rondlopen. Die spreekt de taal van jongeren en welzijn, en kent de ingangen en routes.’ Swinkels: ‘Ik zie ons in de toekomst als organisaties met in de kern een paar goede, veelzijdige medewerkers die zorgen voor verbindingen met alle samenwerkingspartners en sectoren. De docenten zullen vaker een tijdelijk contract krijgen of zzp’ers zijn. En we zullen nog meer aansluiting zoeken bij onderwijs, zorg en welzijn.’

> ‘Mijn droom is dat wij het positieve effect van cultuureducatie op de ontwikkeling van een kind tastbaar kunnen maken. Dan kun je laten zien dat kunst echt een leermiddel is’

Analyse bezuinigingen Kunstconnectie

Centra voor de kunsten en muziekscholen zijn voor ongeveer zestig procent subsidie afhankelijk. Gemeentes korten dit jaar gemiddeld twintig procent van de subsidies. De provinciale bezuinigingen lopen op tot veertig procent of meer. Dit beschrijft Kunstconnectie in een analyse van de bezuinigingen op centra voor de kunsten en muziekscholen, uitgebracht in april. Bij instellingen die gaan bezuinigen (97,5 procent), loopt de gemeentelijke subsidie dit jaar met 15.687.775 euro terug. Per instelling is dat gemiddeld 326.530 euro. Het totale bedrag dat dit jaar bezuinigd gaat worden, kan oplopen tot ongeveer 45.000.000 euro. De provinciale subsidies lopen bij alle onderzochte instellingen de komende drie jaar terug tot nihil. De meeste centra en scholen verwachten dit jaar en volgend jaar ontslagen. Een kwart van hen moet een (deel-)locatie sluiten. Twintig procent wordt volledig opgeheven en zal zijn werkzaamheden binnen een andere organisatie voortzetten. Om de bezuinigingen op te vangen brengt ongeveer de helft van de instellingen wijzigingen aan in hun aanbod. Ook doen ze aanpassingen in hun organisatievorm of –omvang. Veel centra maken een doorstart in afgeslankte vorm, gaan door als netwerkorganisatie of docentencollectief of werken met een kleinere kring vast personeel en meer flexibele medewerkers. Verder zoeken ze naar creatieve oplossingen, zoals het onderverhuren van hun pand aan zzp’ers of amateurkunstenaars. Een kwart van de instellingen is in 2011 en 2012 begonnen met bezuinigen. De meeste instellingen starten er dit jaar mee.

‘De sector zal er over een paar jaar anders uitzien. De grootste veranderingen moeten nog komen. Gelukkig zijn we flexibel en ondernemend, dus we kunnen veel aan’

Kansen

Hier liggen de kansen, denken zij alle drie. Steeds breder durven kijken en een platform worden voor verschillende partijen. Dit betekent investeren in nieuwe samenwerkingen met het bedrijfsleven, zorg- en welzijninstellingen en het onderwijs. ‘Alle centra voor de kunsten werken natuurlijk al heel lang samen met de amateursector, maar op het gebied van onderwijs valt er nog veel te winnen’, denkt Swinkels. Zowel Fluxus als Pier K en Markant maken zich sterk voor de verankering van cultuureducatie in het onderwijs. Leclaire Noteborn: ‘Mijn droom is dat wij het positieve effect van cultuureducatie op de ontwikkeling van een kind tastbaar kunnen maken. Dan kun je laten zien dat kunst echt een leermiddel is en als zodanig gefinancierd kan worden. Kunst en cultuur zijn namelijk heel goed te gebruiken in andere leergebieden, zoals taalontwikkeling. Denk aan taal leren door muziek maken. Door lesstof te koppelen aan creatieve vormen, worden meerdere talenten van kinderen aangesproken. Daar valt echt iets te winnen. Het is belangrijk om hier met schoolbesturen over te praten en samenwerkingen tussen jouw docenten en hun leerkrachten te initiëren.’ Verburgh deelt deze droom en denkt dat cultuureducatie in de toekomst gewaarborgd kan worden door het werken aan een nationale standaard. ‘Daarmee bedoel ik dat centra voor de kunsten in samenwerking met landelijke partners en rijk een standaard bedenken voor hoe we kunst en cultuur precies kunnen en willen inzetten in het onderwijs.’ Ook het bedrijfsleven kan volgens Verburgh een belangrijke samenwerkingspartner worden. ‘Niet alleen financieel, maar ook als investering in hun eigen personeel en de maatschappij. Deze tijd vraagt om andere vaardigheden. Wij bieden mogelijkheden om die te ontwikkelen. Denk aan creativiteit, doorzettingsvermogen, netwerken, kennis combineren en toepassen. Ik denk dat we meer moeten praten over wat wij bedrijven te bieden hebben in plaats van andersom.’

De laatste interessante mogelijkheid die zij signaleert is het samenwerken met zorgaanbieders op het gebied van jeugdbeleid en jeugdzorg. Omdat jeugdzorg gedecentraliseerd wordt naar gemeenten, zoeken deze op dit moment partners die een rol kunnen spelen in dit beleid. ‘Samen met zorgaanbieders kun je producten en diensten ontwikkelen die relevant en betaalbaar zijn en een meerwaarde hebben in de stad. Ik weet zeker dat wij op dit gebied van betekenis kunnen zijn.’

Basisinfrastructuur

Hoewel de (oud-)directeuren gepassioneerd praten over de kansen die ze zien, de nieuwe wegen die ze inslaan en de mooie initiatieven die ze ontwikkelen, maken ze zich wel zorgen over de toekomst. Zal de basisinfrastructuur door de bezuinigingen blijvend worden beschadigd? ‘Er is op dit moment onvoldoende afstemming van lokaal, provinciaal en rijksbeleid. Je moet met elkaar wel een basis beschrijven waarvan je op aan kunt’, meent Verburgh. ‘Al is het maar een gebouw met de juiste voorzieningen, je hebt die basis nodig om vanuit te werken. Wij staan met Fluxus nu weer voor een nieuwe ronde bezuinigingen. Als de basisinfrastructuur echt onderuit wordt gehaald, zal het moeilijk zijn om die opnieuw op te bouwen’, denkt Swinkels. ‘De sector zal er over een paar jaar anders uitzien. De grootste veranderingen moeten nog komen. Gelukkig zijn we flexibel en ondernemend, dus we kunnen veel aan. We proberen creatief met de nieuwe situatie om te gaan, maar het doet natuurlijk wel pijn als je onderdelen moet stopzetten die belangrijk zijn voor de samenleving.’

TWINTIGERS

KLASSIEKE OF EIGENTIJDSE MUZIEK? WEL OF GEEN TALENTENSHOWS? WAT IS VOOR KINDEREN NOU ECHT BELANGRIJK ALS HET GAAT OM KUNST EN CULTUUR? WE VROEGEN DRIE TWINTIGERS DIE ZELF IN HUN VAK STEVIG AAN DE WEG TIMMEREN WAT ZIJ VINDEN DAT KINDEREN MEE MOETEN KRIJGEN OVER KUNST EN CULTUUR.

Priscilla Knetemann / actrice, 21

1. Zonder het opstapje van een talentenjacht kom je er niet meer tegenwoordig.
Veel mensen denken dat. Maar ik denk dat als je ergens echt voor de volle 100% voor gaat en je steeds jezelf wilt verbeteren, dat je er dan wel komt. Het heeft er wat mij betreft meer mee te maken hoe je er zelf in staat. Zo’n talentenjacht is soms natuurlijk wel handig en een goed opstapje.

2. Musea moeten gratis toegankelijk zijn voor kinderen.
Ja! Ik denk dat het goed en leerzaam is om af en toe naar een museum te gaan. Als je het gratis maakt, zullen ook meer kinderen willen gaan.

3. Cultuuronderwijs is net zo belangrijk als taal en rekenen.
Zeker! Ik vind dat dat er gewoon bij hoort; het verbreedt je vorm van denken.

4. Tijdens de muziekles moet er evenveel aandacht zijn voor Mozart als voor Run-DMC.
Ja! Ook al ken ik Run-DMC niet. Het zijn allebei artiesten en ze maken vormen van muziek die erg van elkaar verschillen en toch allebei mooi kunnen zijn.

Maurice Lede / presentator, 27

1. Zonder het opstapje van een talentenjacht kom je er niet meer tegenwoordig.

Ik zou eerder zeggen: Mét het opstapje van een talentenjacht kom je er niet meer tegenwoordig. Althans, als ik naar enkele televisieshows van de afgelopen jaren kijk. Een podium krijgen is belangrijk maar puur talent, gedreven door passie, komt uiteindelijk toch wel bovendrijven. Desalniettemin is succesvol worden geen vanzelfsprekendheid, essentieel is een goede ontwikkeling van het talent.

2. Musea moeten gratis toegankelijk zijn voor kinderen.

Om bepaalde onderwerpen onder de aandacht te brengen van kinderen, moet toegang tot informatie laagdrempelig zijn. Kinderen beschikken in de normale situatie niet over een eigen inkomen, dus zijn zij erbij gebaat om gratis naar een museum te kunnen. Bovendien zullen ouders dan ook sneller geneigd zijn om met hun kinderen een museum te bezoeken.

3. Cultuuronderwijs is net zo belangrijk als taal en rekenen.

Taal en rekenen acht ik van enorm belang, maar terugkijkend op mijn schoolperiode had ik graag wat nutteloze uurtjes wiskunde en Frans ingeruild voor meer kennis rondom cultuur. Oke, het is best fijn om in Parijs een croque-monsieur te kunnen bestellen en vlug kunnen hoofdrekenen is handig in de supermarkt. Maar worteltrekken heb ik na het VWO nooit meer hoeven doen, ik had liever meer geleerd over Bach of acteer- en filmles gehad. Voor de algemene ontwikkeling en de creativiteit is het minstens zo belangrijk als taal en rekenen.

4. Tijdens de muziekles moet er evenveel aandacht zijn voor Mozart als voor Run-DMC.

Onder het motto ‘ken je klassiekers’ is het goed om te weten wie bepaalde muzikanten, componisten en artiesten zijn en met name welke invloed zij hebben gehad op muziekstromingen. En omdat er zoveel verschillende smaken en voorkeuren zijn, moet er tijdens muziekles zoveel mogelijk muziek, op dezelfde wijze onder de aandacht worden gebracht. Op die manier kun je ontdekken, aftasten en er uiteindelijk achter komen bij welke muziek jouw hart ligt.

Juvat Westendorp / danser/acteur, 24

1. Zonder het opstapje van een talentenjacht kom je er niet meer tegenwoordig.

Uiteraard kan een talentenjacht je verder helpen in je carrière maar er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden. Sommigen doen het door video’s op youtube te plaatsen en anderen werken gewoon keihard en doen audities. Als je voldoende talent hebt en de juiste instelling dan kan je alles bereiken wat je maar wilt.

2. Musea moeten gratis toegankelijk zijn voor kinderen.

Aan de ene kant vind ik dat museumbezoek gestimuleerd kan worden door vrije toegang tot musea. Aan de andere kant is het ook een les voor een kind (en ouder) om te begrijpen dat als je iets wilt in het leven je er wat voor terug moet geven. Als ik toch een keuze moet maken dan vind ik cultuur onbetaalbaar en dus zou een kind gratis toegang moeten krijgen.

3. Cultuuronderwijs is net zo belangrijk als taal en rekenen.

Eens. Wijsheid zit niet alleen in hoe goed je om kan gaan met vakken als taal en rekenen. Daarbij is iets juist of onjuist; een tussenweg bestaat niet of nauwelijks. Met cultuur en kunst is dit anders en zo wordt er ruimte gecreëerd voor discussie of twijfel. Je wordt gedwongen op een andere manier na te denken dan zwart/wit. Ik ben van mening dat als je meer aandacht geeft aan kunst en cultuur, een kind zich sneller kan ontwikkelen op sociaal vlak. Ze vormen sneller een eigen mening en durven zich daarover uit te spreken. Er zou meer aandacht moeten komen voor cultuuronderwijs.

4. Tijdens de muziekles moet er evenveel aandacht zijn voor Mozart als voor Run-DMC.

Eens. De tijd en technologie gaan maar door en de ontwikkelingen op sociaal cultureel vlak mogen ook niet stilstaan. Als wij ons blijven vastklampen aan muziek van vroeger dan komen we in botsing met de culturele behoeften van het heden. De jeugd wil altijd vernieuwing en de jeugd is de toekomst. Desalniettemin kunnen we leren van het oude, dit respecteren en ervan genieten. Mozart is prachtig! MAAR niet het enige. Hoe mooi Mozart ook klinkt, RUN-DMC is over 100 jaar de Mozart van nu...

jij maakt het mee

In 2012 lanceerde het Fonds een pilotfase voor het nieuwe online platform Jij maakt het mee. Een interactieve, online omgeving waar het publiek meedenkt en meebeslist over bijzondere kunstprojecten in de vrije tijd.

Samen van wilde ideeën super projecten maken

Met deze pilot wil het Fonds onderzoeken op welke manieren het publiek op een interactieve manier bij de aanvraagprocedure kan worden betrokken. Hoe kan die procedure transparanter en hoe genereert een fonds meer interactie met de achterban?
Met de input van verschillende partners is een platform tot stand gekomen waarop het publiek met projectideeën mee kan denken door commentaren, tips en adviezen te geven. In de Beslis mee-fase brengen Fonds en publiek een stem uit op de projecten die ze graag gerealiseerd zien. Tegelijkertijd kunnen aanvragers de expertise van het publiek en de Fondsmedewerkers gebruiken om hun projectplan aan te scherpen.

Evaluatie

De vier maanden durende pilot leverde verschillende vernieuwende amateurkunstprojecten op. Projecten waarbij onverwachte samenwerkingen worden aangegaan, nieuwe doelgroepen worden bereikt of die cultureel ondernemerschap laten zien. Met de tips van het publiek en het Fonds werden plannen aangescherpt, omgegooid of uitgebreid tot solide projectvoorstellen.
Het Fonds vroeg zich af hoe de aanvragers van deze projecten het platform Jij maakt het mee nu zelf hebben ervaren. Hoe is het voor een projectleider om online en openbaar een subsidieaanvraag in te dienen? Je leest het in evaluatiegesprekken met twee pioniers op Jij maakt het mee: Jeroen Neus en Frank Herrebout.

Aanvrager: Jeroen Neus
Project: Geluk op 13
Stichting: Verhalis

Wat: Geluk op 13 daagt jongeren uit om hun stad te verkennen; met camera en notitieboekje trekken ze Tilburg (013) in om geluksmomenten te verzamelen van alle bewoners op huisnummer 13.

Jeroen Neus diende al eerder een project bij het Fonds voor Cultuurparticipatie in, maar nooit eerder via een openbaar platform. Zijn indrukken van het proces zijn positief.

Hoe vond je het om openbaar een subsidieaanvraag in te dienen en openbaar beoordeeld te worden? Voor ons was het geen enkel probleem of hindernis om het projectplan online te plaatsen. Het geeft juist een positieve dimensie om je plan alvast te kunnen presenteren. Bovendien was ik zelfverzekerd genoeg over de kwaliteit van dit idee, ook omdat ik al eerder bij het Fonds heb aangevraagd en dit project ook wel bij het platform vind passen.

Wat hebben de tips en adviezen in de Denk mee-fase voor je betekend? Wij hadden het geluk dat er enkel positieve reacties vanuit het Fonds op ons project zijn geplaatst. Doordat wij één van de eerste projecten op het platform waren, kwamen er echter maar weinig publieksreacties los, dat vind ik juist wel jammer.

Wat is je mening over de beoordeling door het Fonds: puntenaantal en motivatie? Goed. Er is zorgvuldig naar het projectplan gekeken en de commentaren zijn opbouwend en ook motiverend. Wij hebben de beoordeling van het Fonds ook weer in andere subsidieaanvragen meegenomen.

Heb je inhoudelijk gereageerd op andere aanvragen en waarom? Ik heb overal wel op gereageerd. Omdat het leuk is om mee te denken maar tegelijkertijd deed ik dat ook omdat ik hoopte zo credits te verdienen waarmee ik uiteindelijk in de stemfase als publieksexpert op mijn eigen project zou kunnen stemmen. Dat bleek toen helaas niet zo te werken...

Heb je een stem uitgebracht op andere projecten en ben je van plan om dat in de toekomst vaker te doen? Ja, ik heb gestemd. Maar alleen in de periode dat ook 'Geluk op 13' online stond. Eerlijk gezegd denk ik niet dat ik de rust of tijd zal nemen om de nieuwe projecten te volgen en te tippen. Alhoewel, de projecten die over film gaan, mijn interessegebied, zal ik waarschijnlijk wel blijven volgen.

Vind je het een meerwaarde hebben om subsidie aanvragen openbaar te behandelen? Zeker! Het concept is echt heel erg leuk en past ook bij deze tijd. Over publiek geld mag het publiek mee beslissen. Het extraatje is dat het in dit geval ook echt openbaar is. Hopelijk lukt het om een vaster publiek, een grotere vaste doelgroep, naar het platform te trekken. Nu denk ik dat het toch vaak vrienden of familieleden van een projecteigenaar zijn die de moeite nemen om te stemmen.

Tip van Jeroen: **Maak het aantrekkelijker voor het publiek om actief mee te denken met andere projecten.**

Aanvrager: Frank Herrebout
Project: Japoezzziea
Stichting: De Jazz van het Bankroet

Wat: Japoezzziea biedt iedere dichter die zich aanmeldt de gelegenheid om zijn zelf geschreven poëzie ten gehore te brengen op een podium, en daarbij begeleid te worden door de Bankroet Jazz Band.

Aan het idee van een publieke aanvraag moest Frank Herrebout even wennen maar uiteindelijk ging hij met groeiend enthousiasme mee in het proces.

Hoe vond je het om openbaar een subsidie aanvraag in te dienen en openbaar de beoordeling te krijgen?
In het begin was ik niet meteen enthousiast en durfde niet goed. Ik was bang voor negatieve reacties; je stelt je toch kwetsbaar op. Maar nu vind ik het heel geweldig, leuk en inspirerend. Je leert veel door naar de andere aanvragen te kijken en de reacties van de Fondsmedewerkers te lezen. Alle discussies hebben een positieve insteek.

Wat hebben de tips en adviezen in de Denk mee-fase voor jouw project betekend? Het is heel fijn om de gelegenheid te krijgen om je aanvraag te verduidelijken. Door de reacties die ik gekregen heb, heb ik het plan ook enigszins aangepast. Ik ging inzien dat een iets andere opzet in de praktijk beter uit zou pakken.

Wat is je mening over de beoordeling door het Fonds: puntenaantal en motivatie? Dat was positief, dus daar ben ik blij mee. Ik heb ook gekeken bij de beoordeling van andere aanvragen en dat vind ik heel informatief. Je ziet hoe het Fonds beoordeelt op de criteria en daar leer je dan weer van voor je eigen aanvraag.

Wat vind je ervan dat de publieksstem ook meeweegt in de honorering van je project? Leuk, het verplicht je om potentieel geïnteresseerden op te trommelen en geeft de mogelijkheid om het publiek te verbinden met je project. Verder zou ik graag willen weten wie er op me gestemd heeft zodat ik die mensen kan vasthouden als publiek of deelnemer.

Heb je inhoudelijk gereageerd op andere aanvragen en denk je dat je dat nu zult blijven doen? Ja, dat gaat eigenlijk vanzelf. Je leest de plannen en je reageert, dat hoort ook wel een beetje bij het spel. Ik kreeg er ook echt lol in. De andere aanvragers zijn nu een soort collega's. Dat kan ook omdat je geen concurrenten van elkaar bent. Ik denk dat ik in de toekomst wel op het platform blijf kijken omdat het leuk is om te zien wat er allemaal gebeurt. Er staan leuke en bijzondere initiatieven op. Onze stichting organiseert juist veel samenwerkingsprojecten met amateurkunst organisaties.

Tip van Frank: **Maak het stemmen wat gemakkelijker; niet iedereen wil zich registreren.**

Immaterieel cultureel erfgoed volgens jongeren

Volksdans, klompen maken, Sinterklaas of zelfs gamen. Met de ondertekening van het UNESCO-verdrag voor de bescherming van Immaterieel cultureel erfgoed (ICE) kunnen bovenstaande gebruiken en tradities in de toekomst als beschermd worden gelabeld. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet 2013 in het teken van ambachten.

Immaterieel cultureel erfgoedc

Unesco-jongerenvertegenwoordigers Anne Schepers (23) en Ilona Rozenboom (20) houden zich namens de Nationale Jeugdraad (NJR) bezig met Immaterieel cultureel erfgoedc. De NJR is een koepel van jongerenorganisaties in Nederland die jongeren de kans wil geven te laten zien wie ze zijn en wat ze kunnen. Anne en Ilona zijn bevlogen jeugdvertegenwoordigers van het erfgoed. Samen geven ze gastlessen op scholen, universiteiten en buurthuizen en ontwikkelen ze campagnes waarin het onderwerp centraal staat. Met het project In The Picture willen Ilona en Anne het ICE bewustzijn van leeftijdsgenoten aanwakkeren. Zo lieten ze Terschellingse jongeren hun favoriete traditie fotograferen en organiseerde het duo een expositie over het fenomeen Sinterklaas op Unesco's hoofdkantoor in Parijs.

'Voor jongeren is het nodig dat zij het belang van immaterieel erfgoed inzien. Dat zij zich actief gaan inzetten zodat tradities en rituelen nooit verloren gaan', vertelt Anne. De enthousiaste jongerenvertegenwoordigers benadrukken tijdens hun gastlessen dat het dagelijks leven doorspekt is met immateriële erfgoederen waarmee mensen zich bewust of onbewust identificeren. Dat tradities en gebruiken niet ouderwets hoeven te zijn benadrukt Anne met klem. 'Skateboarden en de festivalcultuur vallen ook onder het kopje immaterieel erfgoed.'

Tijdens de educatie spijkeren de meiden niet alleen de jeugdige leek op gebied van immaterieel cultureel erfgoedc bij, ze monitoren tegelijk wat er onder de bevolkingsgroep speelt. Deze informatie kunnen de jongerenvertegenwoordigers in de toekomst gebruiken bij een advies voor de Nationale Inventaris, de officiële lijst van erkende Nederlandse tradities. 'Wij willen graag dat deze representatief is voor jongeren en dat ook hun erfgoed op de UNDESCO-lijst terecht komt', legt Ilona uit.

Inmiddels zijn de meiden ook activisten in eigen ICE-kring. Zo koestert de in Maastricht wonende Anne de jaarlijkse Cantus: Een studentikoos rituee waar gezamenlijke liederen worden gezongen. De uit Westland afkomstige Ilona geniet in haar directe omgeving van het traditionele fruitcorso waar het hele dorp voor uitloopt.

Ook de schoolconcerten op haar oude middelbare school zijn belangrijk immaterieel erfgoed voor haar. 'De muziekavonden worden georganiseerd door de muziekdocent, maar (oud)leerlingen dragen vooral de kennis en tradities over aan nieuwe scholieren. Het draaiboek is niet vastgelegd dus als het wegvalt, zullen de avonden niet meer georganiseerd worden en dat is zonde. De concerten hebben mij als persoon heel veel gebracht, ik heb de kans gekregen om onderdeel uit te maken van een gemeenschap die heel sterk voelde tijdens de concerten. Als het nodig zou zijn zou ik direct inspringen om de organisatie over te nemen en samen met mij nog tientallen andere oudleerlingen.'

Erfgoed-participatie

In 2012 ontwikkelde het Fonds voor Cultuurparticipatie een nieuw programma rondom Immaterieel cultureel erfgoedc: Erfgoedparticipatie. Het programma is opgezet naar aanleiding van het UNESCO-verdrag ter Bescherming van het Immaterieel cultureel erfgoedc. Dit verdrag is op 2 september 2012 door Nederland geratificeerd. Immaterieel erfgoed is levend erfgoed. Dat betekent ook dat immaterieel erfgoed niet statisch is maar dynamisch. Tradities en rituelen zullen, doordat een nieuwe generatie beoefenaars nieuwe accenten aanbrengen, veranderen en mee gaan met de tijd. Vanaf 2013 zal het Fonds voorbeeldprojecten ondersteunen die gericht zijn op nieuwe manieren of methodieken om immaterieel cultureel erfgoed levend te houden. In 2013 staat het thema ambachten centraal.

Internationale conferentie

Start van het Nederlandse immaterieel erfgoedbeleid was het congres Kansen en mogelijkheden. Internationaal congres over Volkscultuur en Immaterieel Erfgoedbeleid. Dit congres werd georganiseerd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed en vond plaats in Deurne van 15 – 17 februari 2012. Met de ratificatie van het Unesco-verdrag verplicht Nederland zich om immaterieel erfgoed te beschermen en veilig te stellen voor de toekomst. Andere landen hebben al ervaring opgedaan op dit gebied. Doel van de conferentie was om te leren van hoe andere landen hun immaterieel erfgoedbeleid hebben aangepakt. 150 bestuurders, ambtenaren en afgevaardigden van erfgoedinstellingen namen deel.

CULTUUR OP STRAAT

Kunst en cultuur zijn van en voor iedereen. Het Fonds is nieuwsgierig wat anderen van kunst en cultuur vinden. Wat ze belangrijk, leuk, mooi of interessant vinden en of ze zelf actief aan kunst en cultuur deelnemen. We vroegen het willekeurige voorbijgangers.

Ramon 35 jaar

'Ik doe eigenlijk te weinig aan kunst en cultuur en ben zelf niet zo creatief. Wat ik vooral leuk vind, is steden bezoeken en gebouwen bekijken en musea. Zingen doe ik vooral onder de douche. Ik ben gek op Indie rock; The Kooks, Coldplay. Als ik talent had, had ik daar zeker wat mee gedaan!'

Achmed 52 jaar

'Ja, cultuur is wel belangrijk. Maar ik ben niet zo met kunst bezig, ik ben vooral zakenman. Werken is ook een kunst. In mijn zaak heb ik muziek genoeg, alle soorten muziek. Ook nog op platen. Ik kom uit Marokko maar dat maakt eigenlijk niet uit. Cultuur is cultuur, waar je ook bent.'

Gerrit 22 jaar

'Ik doe van alles aan kunst en cultuur, muziek, BMX, schilderen. Vooral abstracte portretten. Ook heb ik een tijdje op de kunstacademie gezeten maar dat was weinig theorie, veel verhalen eromheen. Soms heb ik ook dingen in opdracht gemaakt maar dat vond ik toch niet zo leuk. Nu maak ik vooral werk voor mezelf, omdat ik het leuk vind.'

Lotje 27 jaar

'Ik doe helemaal niks aan kunst en cultuur maar ik vind het wel belangrijk. Het maakt mensen tot wat ze zijn; elk land, iedere groep mensen heeft iets unieks. Ik zou het geweldig vinden om goed te kunnen dansen en ga vaak naar voorstellingen kijken in het Lucent Danstheater of in Diligentia. Maakt niet uit of het hiphop is of ballet. Het is gaaf als mensen talent hebben voor iets.'

Roxane 58 jaar

'Ik zing onder de douche maar verder gaat het niet. Ik kan niet tekenen ofzo. Voor mij is de Surinaamse cultuur belangrijk omdat ik in Suriname geboren ben. Dat betekent vooral veel eten. Soms samen met mijn kinderen, soms alleen maar eten is heel belangrijk in onze cultuur.'

Mevrouw Van der Meer 83 jaar

'Zeker weten, kunst en cultuur zijn heel belangrijk! Ik heb zelf niet zoveel gedaan, alleen een beetje geschilderd. En ja, ik heb wel veel gedanst. De foxtrot en walsen. Dat vind ik geweldig en zou ik nog steeds heel graag willen doen. Vooral de muziek en het samenzijn spreken me aan.'

Saifong Lam 30 jaar

'Helaas doe ik helemaal niks aan kunst en cultuur. Maar ik vind het wel belangrijk en bezoek graag musea. Wat ik leuk vind, is bijvoorbeeld de Gevangenpoort in Den Haag of oorlogsmusea. In het nieuwe Rijksmuseum ben ik nog niet geweest maar daar wil ik wel een keertje heen.'

EEN OPSTEKER VOOR ERFGOED-VRIJWILLIGERS

Twee jaar lang hebben het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Mondriaan Fonds vrijwilligersorganisaties gesubsidieerd, die actief zijn op het gebied van materieel en immaterieel erfgoed. Deze organisaties hebben een belangrijke taak in het behouden en ontwikkelen van erfgoed en houden gebruiken en tradities levend. In totaal hebben 112 organisaties uit het hele land een subsidieaanvraag ingediend. Daarvan zijn er zestig gehonoreerd. In opdracht van beide fondsen onderzocht Floriëlle Ruepert hoe effectief de regeling is geweest. Eén ding is duidelijk: de subsidieregeling heeft veel in gang gezet.

‘Het ging om relatief lage bedragen, van maximaal 5000 euro, maar die hebben veel kunnen bewerkstelligen,’ vertelt Floriëlle Ruepert. ‘Zestig procent van de organisaties kreeg tussen de 4000 en 5000 euro toegekend. Het was maximaal de helft van het bedrag dat ze voor een project nodig hadden. De andere helft moesten ze zelf inbrengen door bijdragen van andere fondsen of sponsoren. Ik merkte heel duidelijk dat de organisaties iets wilden veranderen binnen hun organisatie: professionaliseren of verjongen’

ALLE PROVINCIES

Uit het onderzoek van Ruepert blijkt dat erfgoedinstellingen uit het hele land op de hoogte waren van de regeling. De aanvragen kwamen uit alle provincies. De meeste uit Noord-Holland, alleen Flevoland en Zeeland bleven achter. Musea hebben de meeste aanvragen ingediend, gevolgd door organisaties die zich bezighouden met immaterieel erfgoed en historische verenigingen. Veel aanvragen waren bedoeld voor kennisverspreiding, publieksbereik en communicatie en pr.

‘Interessanter dan deze kwantitatieve gegevens, vind ik de kwalitatieve gegevens,’ zegt Floriëlle Ruepert. ‘Ik ben bij vier instellingen in alle uithoeken van het land geweest.’ Ze bezocht de Stichting tot Behoud Immaterieel erfgoed Hindeloopen, de Oudheidkamer Twente in Enschede, het Nederlands Uurwerkmuseum in Zaandam en het Land van Valkenburg in Valkenburg. ‘Uit de hartelijke ontvangst bij elk bezoek sprak de waardering voor de aandacht van het Fonds voor deze doelgroep’ vertelt ze. ‘Die bezoeken waren heel leuk, maar ook nodig. Want zo krijg je inzicht in wat er speelt op de vloer. In Zaandam en Hindeloopen werd ik met veel enthousiasme rondgeleid. Er zit zoveel passie en bevlogenheid in die mensen!’

In veel gevallen heeft de subsidie als katalysator gewerkt. „Ze wilden allemaal anders werken en konden dat ook met deze regeling,“

VERJONGING

‘Bovendien zie je wat het heeft gebracht. In Enschede bijvoorbeeld was verjonging van zowel de vrijwilligers als de collectie een speerpunt in het beleid. En die is ook gekomen. Dankzij veel publiciteit beseften mensen opeens dat het cultureel erfgoed van na de oorlog, zoals popmuziek en mode, ook meetelt. Dat leverde nieuwe, jongere vrijwilligers op, maar ook aanvulling op de collectie. Dat hadden ze niet verwacht. Met de jongere vrijwilligers kwam ook een moderniseringsslag, met professionalisering van de vereniging als gevolg. Er wordt zelfs een filmpje voor YouTube gemaakt, iets waar een enkeling nog aan moest wennen.’ Ook in Hindeloopen waren ze overdonderd door het succes. Doordat er jongere mensen in het bestuur zaten, werd de organisatie ook bij een jonger publiek bekend. In veel gevallen heeft de subsidie als katalysator gewerkt. ‘Ze wilden allemaal anders werken en konden dat ook met deze regeling,’ vertelt Ruepert. ‘Ook belangrijk was, dat voornemens werkelijkheid zijn geworden. Kleine organisaties zitten vaak eindeloos te praten over wat ze allemaal willen. Vaak komt dat niet van de grond. Deze subsidie is een klein duwtje in de rug om over te gaan tot activiteit. En vrijwilligers zijn dan veel tevredener en kunnen eindelijk wat doen. Anders blijf je maar praten.’

‘Belangrijk was, dat voornemens werkelijkheid zijn geworden. Kleine organisaties zitten vaak eindeloos te praten over wat ze allemaal willen. Vaak komt dat niet van de grond. Deze subsidie is een klein duwtje in de rug om over te gaan tot activiteit.’

PROFESSIONALISERING

Zo konden vrijwilligers in Zaandam eindelijk een professionele en interactieve database gebruiken. Daar konden ze teksten voor aanleveren. In Enschede werden activiteiten rondom popmuziek en mode georganiseerd en in Hindeloopen zijn diverse bijeenkomsten gehouden. Dat leidde ertoe dat jongeren spontaan een groep hebben opgericht, die klederdracht onder de aandacht houdt. Terwijl zoiets daarvoor nooit van de grond kwam. ‘De organisaties zien alle vier kans om met de investering een modernisering in gang te zetten die ze al geruime tijd ambiëren’ zegt Floriëlle Ruepert. ‘De vernieuwing in de organisatie zit in een mentaliteitsverandering en een andere manier van werken. Waar organisaties in het verleden vaak ad hoc werkten, willen ze nu gestructureerd werken, bijvoorbeeld door het instellen van taakprofielen bij het stichtingsbestuur, het sturen op afrekenbare doelen of het verdelen van de verantwoordelijkheden. De investering draagt bij aan de professionaliteit van de organisatie. Door die vernieuwing kan de organisatie laten zien dat ze ertoe doen en midden in de maatschappij staan.’

LANDELIJK NIVEAU

De subsidie werkte als katalysator en dat willen het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Mondriaan Fonds graag op landelijk niveau tillen. Daarom is begin dit jaar een bijeenkomst gehouden met landelijke organisaties op het gebied van erfgoed. Doel was om kennis over materieel en immaterieel erfgoed uit te wisselen en de resultaten van het onderzoek te bespreken. De opdrachtgevers willen landelijke partijen en de kleinere organisaties stimuleren samen te werken. Ruepert: ,’Want van elkaar kunnen ze veel leren. Over en weer. Vrijwilligers hebben veel kennis in huis en daar moeten musea open voor staan. Bovendien creëren die vrijwilligers draagvlak in de samenleving en dat is van groot belang voor het cultureel erfgoed. Mensen moeten zich er ook van bewust worden dat cultureel erfgoed iets is waar je niet star mee om moet gaan. Volkscultuur zoals dialect of klederdracht kun je heel levend houden. Als de nieuwe generatie dat wil combineren met bijvoorbeeld rap, moet dat kunnen. Het moet niet rigide in leven worden gehouden. Erfgoed mag veranderen. Zodat het ook de huidige generatie aanspreekt.’

Liefhebbers

Zoveel kunsten, zoveel beoefenaars. In Nederland doen talloze mensen aan een of andere vorm van kunstbeoefening, jong, oud, man, vrouw, stedeling of plattelandsbewoner. Cultuurparticipanten vind je overal. Het Fonds maakt zich hard om zoveel mogelijk amateurkunstenaars zo goed mogelijk te ondersteunen bij het beoefenen van cultuur. Vijf amateurkunstenaars vertellen over hun passie.

Naam: Frank van Heijningen
Leeftijd: 66 jaar
Woont in: Wassenaar
Werk: Gepensioneerd

‘Zoek een bezigheid’ was het advies van mijn vrouw toen ik een aantal jaar geleden met pensioen ging. Vroeger op school tekende ik al veel en voor mijn werk maakte ik geregeld technische schetsen. Het is dus geen verassing dat ik voor een creatieve hobby heb gekozen. Iedere week krijg ik les op het Ars et studium, een vereniging voor amateurkunstenaars. Toen mijn tekenleraar drie jaar geleden overstapte naar etsen ben ik met hem mee verhuisd. Etsen, een techniek waarbij je een afbeelding op een zinken plaat via verschillende technieken aanbrengt, is minstens zo interessant als tekenen. Of je ets lukt, hangt van verschillende factoren af; de methode waarmee je contouren vastlegt, hoe lang je een plaat in het zuur houdt, enzovoorts. Ik heb in de loop der jaren zoveel tekeningen gemaakt, dus de zoektocht naar nieuwe onderwerpen kost nog weleens wat moeite. Meestal haal ik inspiratie uit reizen, mijn andere liefhebberij. Een vergezicht in Italië, een kloof in Marokko of afbeeldingen van vogels vind ik mooie beelden. Bij etsen kun je, afhankelijk van de kwaliteit, makkelijk reproduceren. Dat kwam vorig jaar goed van pas toen ik een portret van mijn overleden broer had geëtst. Die was zo mooi gelukt dat ik er veel familieleden blij mee heb kunnen maken. Op dat werk ben ik tot nu toe het meest trots.’

Naam: Mohamed Chairi
Leeftijd: 29 jaar
Woont in: Amsterdam
Werk: Bij Reclassering Nederland en is student aan de Pabo

‘Ik ben tien jaar geleden begonnen met viool spelen omdat mijn moeder bevriend was met Abdessadeq Cheqara, een bekende Marokkaanse zanger en mijn grote inspirator. Hij had zich gespecialiseerd in Andalusische muziek en speelde ook viool. Sinds anderhalf jaar speel ik in het Amsterdams Andalusisch Orkest, en af en toe treden we op in het theater. Ik vind het mooi dat daar allemaal verschillende soorten mensen op af komen, omdat onze muziek ook uit verschillende culturen is ontstaan. Door die verschillen is het een hele krachtige muzieksoort en ik vind het heel bijzonder dat het al eeuwen wordt gespeeld. Als we op de bühne staan dragen we gedichten voor. In het Nederlands vertellen we over alledaagse zaken als geloof, liefde en verdriet. Het is voor ons namelijk belangrijk dat iedereen in het publiek zich kan inleven. Zingen doen we in het Arabisch, maar er zitten ook duidelijk verwijzingen naar Spanje in de muziek. Mijn droom is om ooit in Amsterdam een Andalusisch conservatorium op te richten. Ik wil daar mensen met verschillende godsdiensten en achtergronden bijeenbrengen en samen muziek maken. Ik hoop iets moois te creëren uit diversiteit. Net zoals de grondleggers van de Andalusische muziek dat jaren geleden voor ogen hadden.’

Naam: Jerre Kieft
Leeftijd: 11 jaar
Woont in: Alkmaar
Werk: Zit in groep 7

‘Voor mijn afgelopen verjaardag kreeg ik een dik boek vol met tekeningen van Tim Burton. Zijn griezelige, gedetailleerde stijl gebruik ik op dit moment veel in mijn cartoons. Het leuke aan de cartooneske stijl is dat je dingen mag overdrijven, een poppetje met hele grote oren bijvoorbeeld vind ik grappig.
Iedere zaterdag krijg ik les op de Cartoon Art School hier in Alkmaar. Daar leer ik verschillende technieken, hoe ik onder andere kan werken met schaduw of met kleur. Dat laatste doe ik niet vaak want verven is niet mijn sterkste kant. Gemiddeld doe ik drie kwartier over een gedetailleerde tekening. Best lang eigenlijk. Ik ben dan vooral veel aan het schetsen tot dat het goed is, maar ik ben niet snel tevreden. Als mensen mijn cartoons mooi vinden, geef ik ze weg maar de meeste liggen hier in de hobbykast. Karikaturen kan ik in vijf minuten maken. Dat doe ik veel van mijn vader, moeder en zus want die vinden dat reuze leuk. Net als alle kinderen heb ik een abonnement op de Donald Duck. Ik denk trouwens niet dat ik daar ooit wil werken want ik heb het idee dat Disney net een fabriek is. Ben je de hele dag een oor aan het tekenen. Nee, dat lijkt me saai. Liever word ik kunstenaar, dan zou ik het net als Tim Burton willen combineren met regie want voor films worden vaak ook storyboards uitgetekend.’

82 | Liefhebbers

Naam: Louisa Augustines Verheijden
Leeftijd: 85 jaar
Woont in: Neer
Werk: Gepensioneerd

‘Toen mijn man 28 jaar geleden overleed, vond ik het belangrijk dat ik niet thuis achter de geraniums zou belanden. Ik heb me daarom na zijn overlijden aangemeld bij twee koren, ik doe aan volksdansen en ben jaren geleden begonnen met het maken van kaarten. Ik vind het namelijk leuk om creatief bezig te zijn, dus trek ik regelmatig een dagje uit om met vriendinnen en zussen wenskaarten te knutselen. Ook tijdens het zingen kan ik mijn ei kwijt. Met het seniorenkoor Herfstklanken gaven we in het verleden veel optredens en hebben we flink wat prijzen in de wacht gesleept. We hebben in totaal wel dertig keer iets gewonnen. Ik heb hier thuis ook één van de bekers in de kast staan: in 1989 kregen we de eerste prijs op het ouderen-concours in Gemert. Helaas is dit koor er pas geleden mee opgehouden. Het aantal leden liep terug en er kwam ook niemand meer bij. Dat vind ik echt heel erg zonde. Gelukkig zing ik nog wel regelmatig met mijn andere koor. We oefenen één keer per week en treden op tijdens de kerkdiensten. Ik heb eigenlijk best een druk leven, maar stil zitten kan ik gewoon niet, ik vind het namelijk heerlijk om bezig te blijven. En dankzij de mensen om me heen haal ik er niet alleen energie, maar ook inspiratie uit.’

Naam: Dwight Breinburg
Leeftijd: 25 jaar
Woont in: Amsterdam
Studie: Sociale geografie en planologie

‘Ik speel viool in het Amsterdams Andalusisch Orkest en deze volksmuziek heeft westerse én Arabische invloeden. Ik heb zelf geen Arabische achtergrond, maar ik vind de ritmes en de klanken van dit soort muziek heel aanstekelijk. De trappetjes doen me een beetje denken aan R&B, daarom is het voor mij heel inspirerend. Toen ik me in de stroming ging verdiepen bleek het bovendien een hele rijke en oude muzieksoort te zijn. Als je daar mijn fascinatie voor de viool bij optelt, dan heb je wat mij betreft de ideale combinatie. Ik ben pas drie jaar geleden begonnen met het spelen van viool, maar ik heb het altijd al bijzondere muziek gevonden. Elke muziekcultuur kent een dergelijk strijkinstrument, en om zo’n wereldinstrument in je handen te hebben is heel gaaf. Het duurde ongeveer een jaar om de basis onder de knie te krijgen en daarna heb ik heel veel tijd gestoken in het herhalen. Ik ben er elke dag mee bezig en soms oefen ik wel vijf uur achter elkaar, als je het laat versloffen worden namelijk ook de spieren in je handen slapper. Je moet er veel geduld voor hebben, maar als je dan tijdens een optreden de rasechte Amsterdammers weet te raken, maakt dat alles goed.’

CULTUURPARTICIPATIE IN NEDERLAND

IN 2015

ZIJN 3 MILJOEN NEDERLANDERS AAN HET NADENKEN OVER HOE ZIJ HUN VRIJE TIJD KUNNEN INVULLEN